

Kortpad-Praatjies I

Shortcut Chats I

Rina Loader

Afrikaans TipTop-Taalreeks

EKSIEPERFEKSIE-AFRIKAANS

Luister, leer, lees en praat Afrikaans

Interaktiewe elektroniese ondersteuning vir taalvaardigheid
Interactive electronic support for language proficiency

Inhoudsopgawe

1. Wat is *Eksieperfeksie-Afrikaans*?
2. Hoe gebruik ek die stemopname effektief?
3. Hoofstuk 2: Klankverwerking – Letters en klanke
4. Hoofstuk 3: Taalverwerking – Gesprekvoering, leesstukke en grammatika
5. Memorandum Hoofstuk 1: Turbo-vasvrae
6. Memorandum Hoofstuk 2: Eenhede 1-5
7. Memorandum Hoofstuk 3: Eenhede 6-20

FIG. 1

“Baie welkom”, sê Jan Rap en sy span.

Skets: Alet Ries

Wat is Eksieperfeksie-Afrikaans?

’n Taalreis wat die daad by die woord voeg

’n Sterk aksent lei die luisteraar se aandag af. Aan die ander kant verdien ’n goeie uitspraak gewoonlik baie bewondering.¹
Marieke Goedegebure (Uitspraakinstruktrise, Nederlands)

Hier kan die taalverwerwer luister, lees en praat in Afrikaans

Nog nooit het iemand daarin geslaag om te leer motor bestuur deur alleen ’n boek vol reëls in die hand te neem nie – kennis verkry uit boeke én praktiese oefeninge is ’n vereiste vir sukses. Ook wanneer mens ’n nuwe taal aanleer, moet grammatika en praktyk tegelyk aangepak word. Die uitdaging is om dié taak met so veel genot as moontlik klaar te kry.

Eksieperfeksie-Afrikaans is ’n praktiese hulpmiddel vir studente wat graag Afrikaans wil lees en praat en die *Kortpad-Praatjies*-werkboeke in die Afrikaans Tiptop-Taalreeks gebruik.

Vir vele studente (veral dié buite Suid-Afrika) is die studie van die Afrikaanse grammatika relatief eenvoudig in vergelyking met ouer Germaanse tale. Die uitdaging lê daarin om ’n uitgebreide woordeboek op te bou en hierdie woorde dan met selfvertroue uit te spreek. Om hierdie behoefte te vul, het ek *Taalreis*² ’n paar jaar gelede vir Weense studente saamgestel en dit nou in *Eksieperfeksie-Afrikaans* omgeskakel en aangepas.

Gesprekke en stories speel midde-in die alledaagse lewe af om te verseker dat taalkennis in simbiose met begrip van die mense se leefwêreld ontwikkel.

In *Kortpad-Praatjies I* is sorg gedra om ’n outentieke wegspringplek aan alle geïnteresseerdes te bied deur persone uit verskillende agtergronde by die lees van die tekste in te sluit.

Dit is natuurlik onmoontlik om aan alle variante van Afrikaans in een taalreeks reg te laat geskied.³ Kennis van basiese vereistes van Standaardafrikaans verseker gelukkig begrip van talle ander taalvariasies in die Afrikaanse gemeenskap, met uitsondering van Moeslimafrikaans omdat dit nie net leenwoorde uit Maleis bevat nie, maar ook uit Arabies.

Die taak van Leon van Nierop en sy span was om die dialoë wat die storie van Jan Rap en sy vriende vertel vir die luisteraar lewendig te maak, en om ’n natuurlike Afrikaanse praatritme te illustreer. Hulle het uitstekend geslaag en ’n produk gelewer wat nie net binnelands bruikbaar is nie, maar ook in ’n oorsese konteks waar Afrikaans nie om elke hoek en

Never before has anyone managed to drive a car by only taking a book full of rules in hand – knowledge obtained from books as well as practical exercises are requirements for success. Also, when learning a new language, grammar and practice must be tackled at the same time. The challenge is to complete this task with as much enjoyment as possible.

Eksieperfeksie-Afrikaans is a practical tool intended for students who would like to read and speak Afrikaans and use the *Shortcut Chats* workbooks in the Afrikaans Tiptop Language Series.

For most students (especially those outside South Africa), the study of the Afrikaans grammar is relatively easy compared to older Germanic languages. The challenge lies in building up an extensive vocabulary and to then pronounce these words with confidence. To fill this need, I compiled *Taalreis*² for Viennese students some years ago and have now converted and adapted it into *Eksieperfeksie-Afrikaans*.

Conversations and stories are set in everyday life to ensure that language skills develop in symbiosis with understanding of the people’s way of living.

In *Shortcut Chats I*, care has been taken to offer an authentic starting point to all interested learners by including persons from different backgrounds in the reading of texts.

It is of course impossible to do justice to all variants of Afrikaans in one language series.³ Knowledge of the basic requirements of Standard Afrikaans fortunately ensures understanding of numerous other variations in the Afrikaans community, with the exception of Muslim Afrikaans because it not only contains loanwords from Malay, but also from Arabic.

The task of Leon van Nierop and his team was to make the dialogues that tell the story of Jan Rap and his friends come alive for the listener, and to illustrate a natural Afrikaans-speaking rhythm. They succeeded excellently and delivered a product that is not only usable domestically, but also in an overseas context where Afrikaans is not heard on

¹ Marieke Goedegebure is ’n Nederlandse aanlyndosent in Toegepaste Taalkunde (<http://www.nt2.nl/pdf/Uitspraaktrainer%20Les.pdf>).

² Sommige tekste en opnames is in verwerkte vorm oorgeneem uit *Taalreis*, ’n kursus in Afrikaanse landkunde, grammatika en letterkunde wat vir ’n geruime tyd by die Universiteit Wene, Oostenryk aangebied is.

³ sien *Kortpad-Praatjies I*, Tiptop 1, p. 45, vir meer agtergrond.

draai gehoor word nie. Die Rapstorie word in *Kortpad-Praatjies II* voortgesit.

Opnames van grammatikale oefeninge en diverse Afrikaanse tekste in die onderskeie eenhede is versorg deur die outeur, bygestaan deur Dr. Reina-Marie Loader, van die Fakulteit van Media en Kommunikasie, Bournemouth Universiteit, Engeland.

Indien u die dialoë en ander tekste in hierdie program gereeld herhaal (soos in die werkswyse hieronder uiteengesit) en die aanleer van nuwe woorde ernstig aanpak, sal hierdie program u vaardigheid in Afrikaans beslis bevorder en só 'n poort na Suid-Afrika en sy mense te open.

every street corner. The Rap story is continued in *Shortcut Chats II*.

Recordings of grammatical exercises and diverse Afrikaans texts in the respective units were taken care of by the author and Dr Reina-Marie Loader, of the Faculty of Media and Communication, Bournemouth University, England.

If you repeat the dialogues and other texts in this programme regularly (as detailed in the *modus operandi* below) and take the learning of new words seriously, the programme will certainly improve your skills in Afrikaans and open a gateway to South Africa and its people.

FIG. 2

Die stemme wat ons hoor – The voices we hear

Die kunstenaars wat die dialoë voorgelees het

Voor: Pietie Beyers, Leon van Nierop, Bettie Kemp, Mari Molefe-van Heerden

Agter: Anton Dekker, Antowan Nothing

Marius Vermaak (tegniese ingenieur van Maroela Media)

Werkswyse – Modus operandi

- In these recordings the initial tempo of texts based on grammar and associated comments are slower to ensure that beginners can follow this new language with more ease – the pace increases systematically.
- The dialogues, on the other hand, are read at a normal pace.

How do I use the recordings effectively?

Herhaal die verskillende stappe wat hieronder verduidelik word totdat jy seker is dat jy die klanke, woorde, frases of sinne bemeester het en die voorbeelde eksieperfeksie kan uitspreek – dit wil sê, totdat jy tevrede is dat dit jou beste poging is.

Repeat the various steps explained below until you are sure that you have mastered the sounds, words, phrases or sentences and can pronounce the examples "eksieperfeksie" – in other words, until you are satisfied that it is your best effort.

Luisterfase – Listening phase

1. Aktiveer die stemopname deur in die inhoudsopgawe op die verlangde opname te klik. 2. Luister na die teks terwyl jy die leesteks in die werkboek volg. 3. Maak seker jy verstaan alle nuwe woorde en uitdrukings – aanvullende hulp is in Flooi se woordelys en in jou woordeboek; hou ook jou persoonlike woordelys op datum. 4. Vergelyk die uitspraak van die woorde met die skryfwyse daarvan in jou werkboek. 5. Onderbreek die opname tydelik waar nodig om weer te luister.	1. Activate the voice recording by clicking on the desired recording on the index page. 2. Listen to the text while following the reading text in the workbook. 3. Make sure you understand all new words and expressions – additional help is in Flooi's glossary and in your dictionary; also keep your personal glossary up to date. 4. Compare the pronunciation of the words with the way they are written in your workbook. 5. Temporarily pause the recording when necessary to listen again.

Oefenfase – Practise phase

1. Speel die opname weer van voor af en lees hoorbaar saam met die voorleser. 2. Herhaal die teksgedeelte op eie stoom deur die teks hardop uit die werkboek voor te lees.	1. Play the recording again from the beginning and read audibly together with the reader. 2. Repeat the text at your own pace by reading it out loud from the workbook.

Toetsfase – Testing phase

Nadat jy die inhoud en uitspraak van die teks genoegsaam bemeester het:

If you have sufficiently mastered the content and pronunciation of the text:

1. Lees die teks selfstandig en maak 'n opname daarvan op jou selfoon. 2. Vergelyk jou eie opname dan met die oorspronklike teks, merk waar jy kan verbeter en herhaal al die stappe totdat jy tevrede is met jou vordering.	1. Read the text independently and record it on your mobile phone. 2. Compare your own recording with the original text, note where you can improve and repeat the steps until you are satisfied with your progress.

Hoofstuk 2

Stemopnames – Klankverwerking

Eenhede 1 – 5

Die stemopnames in *Eksieperfeksie-Afrikaans* is hoofsaaklik daarop gerig om 'n goeie uitspraak van een variant van Afrikaans te illustreer. Met "goeie" word bedoel: 'n verstaanbare uitspraak wat kommunikasie met moedertaalsprekers in die algemeen verseker.

The voice recordings in *Eksieperfeksie-Afrikaans* are aimed primarily at illustrating a good pronunciation of one variant of Afrikaans. By "good" is meant: understandable pronunciation that ensures communication with native speakers in general.

Tweedens wil die program benewens luister, lees en uitspraakvaardighede ook begrip vir basiese grammatikale strukture kweek.

Secondly, in addition to listening, reading and pronunciation skills, the programme should also develop understanding of basic grammatical structures.

Al hierdie aspekte word gekombineer om studente se woordeskat en taalvlotheid te bevorder.

All these aspects are combined to promote vocabulary and language fluency

Klik op 'n spesifieke opname om by die klankbaan uit te kom

[Luister en praat saam – Listen and talk along](#)

EENHEID 1

Opname 1: Afrikaans vis-à-vis English

Taak A, p. 41

Opname 2: Eerste vrae

Taak B, p. 42

Opname 3: My noodhulpkis

Taak D, pp. 42, 43

EENHEID 2

Opname 4: Letters en klanke van die alfabet

Taak A&B, pp. 45

Opname 5: ABC-rympie

Taak D, p. 48

Eenheid 3

Opname 6.1: Kort vokale (beginners)

Taak A, p. 50

Opname 6.2: Lang vokale (beginners)

Taak A, p. 50

Opname 6.3: Opsomming van vokale (eenklanke)

Taak A, p. 51

Opname 7: Tongknopers met vokale

Taak F, p. 52

Eenheid 4

Opname 8: Uitspraak van difftonge

Taak A, p. 54

Opname 9: Tongknopers met difftonge

Taak C, p. 54

Opname 10.1: Deelttekens

Taak D.1, p. 56

Opname 10.2: Kappies

Taak D.2, p. 56

EENHEID 5

Opname 11: Konsonante in 'n neutedop

Taak A, p. 57

Opname 12: Die alfabet in allerlei kombinasies

Taak C, p. 59

Opname 13: Tongknopers met konsonante

Taak D, p. 59

Opname 14: Woorddinamika

Taak E, p. 60

Opname 15: Nuttige aanvangswoorde vir navrae

Taak G, p. 60

Hoofstuk 3

Stemopnames – Taalverwerwing

Eenhede 6 – 20

DIE “GROOT KROKODILLE” EN MEV. PLES – THE “BIG CROCODILES” AND MRS PLES DEEL 1 – PART 1

Short cuts to the story recordings (Leon van Nierop and his team)	
Episode 1 (Eenheid 10):	Aankoms by Maropeng
Episode 2 (Eenheid 11):	Agter geslote deure
Episode 3 (Eenheid 12):	’n Skelm vryery
Episode 4 (Eenheid 15):	Jan raak kriewelrig
Episode 5 (Eenheid 17):	Die aap uit die mou laat
Episode 6 (Eenheid 18):	Die stilte voor die storm
Episode 7 (Eenheid 19):	Ek voel soos ’n mamparra!
Episode 8 (Eenheid 20):	Boeretrou, asseblief
Episode 9 (Epiloog):	Vriende deur dik en dun (Hersiening)

Grammatika, kort gesprekke en dialoë

Kliek op ’n spesifieke opname om by die klankbaan uit te kom

EENHEID 6

Opname 16: Die bou van kort stelsinne	Taak B, p. 66
Opname 17: Uitwendige liggaamsdele	Taak C, p. 67

EENHEID 7

Opname 18: Ons tel van 1 tot 10	Taak A, p. 72
Opname 19: Reëndruppels reën!	Taak B, p. 72
Opname 20: Persoonlike voornaamwoorde (subjekposisie)	Taak D, p. 73
Opname 21: Persoonlike voornaamwoorde (objekposisie)	Taak E, p. 74
Opname 22: Aanspreekvorme, begroeting, afskeid	Taak F & G, p. 75

EENHEID 8

Opname 23: Onpersoonlike voornaamwoorde	Taalflits 1, p. 79
Opname 24: Besitlike voornaamwoorde	Taak B, p. 80
Opname 25: Ons tel van 11 tot 20	Taak C, p. 81
Opname 26: Formele groetwyses by binnekoms, Dialoog 1 (a)	Taak E, p. 82
Opname 27: Formele groetwyses by vertrek, Dialoog 1 (b)	Taak E, p. 82
Opname 28: Informele groetwyses by binnekoms, Dialoog 2(a)	Taak E, p. 82
Opname 29: Informele groetwyses by vertrek, Dialoog 2(b)	Taak E, p. 83
Opname 30: Vullers vir ongemaklike stiltes	letsie tussendeur, p. 86

EENHEID 9

Opname 31: Hooftelwoorde – van twintig tot biljoene	Taalflits 1, p. 87
Opname 32: Rangtelwoorde	Taalflits 2, p. 87
Opname 33: Weeksdag en maande in ’n jaar	Taak A & B, p. 88

EENHEID 10

Opname 34: Episode 1, Aankoms by Maropeng	p. 97
Opname 35: Ons oefen woordklem	letsie tussendeur, p. 98
Opname 36: Hoe laat is dit?	Taak D, p. 100

⁴ <https://unsplash.com/de/fotos/au1u20YhxqI>

EENHEID 11

- Opname 37: Episode 2, Agter geslote deure Taak A, p. 106
 Opname 38: Aanwysende voornaamwoorde Taak E, p. 108

EENHEID 12

- Opname 39: Episode 3, 'n Skelm vryery Taak A, p. 113
 Opname 40: Uitspraak van kort stelsinne Taak C, p. 115
 Opname 41: Saamgevoegde stelsinne Taak D.2, p. 115
 Opname 42: My huis: Vrae Taak H.3, p. 117

EENHEID 13

- Opname 43: Lande en inwoners Taak E, p. 123

EENHEID 14

- Opname 44: Verskoning, aanvaarding en afwysing Taak D, p. 131
 Opname 45: Waardering en reaksies Taak D, p. 132
 Opname 46: Gelukwensing Taak D, p. 132
 Opname 47: Uitspraak van simpatie Taak D, p. 132
 Opname 48: Geslag letsie tussendeur, p. 136

EENHEID 15

- Opname 49: Episode 4, Jan raak krielrig Taak A, p. 137
 Opname 50: Die kleurwiel Taak F, p. 139
 Opname 51: 'n Groot klomp adjektiewe Taak H.2., p. 140

EENHEID 16

- Opname 52: Name van beroepe (Kolom A) Taak D, p. 148
 Opname 53: Beskrywings van beroepe (Kolom B) Taak D, p. 148
 Opname 54: Beleefd teenoor onbeleefd Taak G, p. 149

EENHEID 17

- Opname 55.1: Enkelnegatief Taalflits 1, p. 153
 Opname 55.2: Dubbelnegatief Taalflits 2, p. 153
 Opname 56: Episode 5, Die aap is uit die mou p. 153
 Opname 57: 'n Vraelys Taak E, p. 156
 Opname 58: Geldsake Taak F, p. 157

EENHEID 18

- Opname 59: Episode 6, Die stilte voor die storm p. 162
 Opname 60: Verkleinwoorde Taak C, p. 163

EENHEID 19

- Opname 61: Episode 7, Ek voel soos 'n mamparra Taak A, p. 168
 Opname 62: Voorsetsels Taak D & E, pp. 170-171

EENHEID 20

- Opname 63: Episode 8, Boeretros, asseblief! Taak A, p. 179
 Opname 64: Tydsinne Taak E, p. 180

EPILOOG

- Opname 65: Hersiening: Vriende deur dik en dun Afsluitingsvasvra, p. 186

ADDENDUM I

- Opname 66: Eerste honderd Afrikaanse sinne p. 187

ADDENDUM II

- Opname 67: In die kantoor Eenheid 11.5, p.198

Memorandum Hoofstuk 1: Turbo-vasvrae

'n Voëlmlug oor Suid-Afrika

Die vrae vir die hieropvolgende antwoorde is in die werkboek op die aangeduide bladsye te vinde. The questions for the following answers are to be found in the workbook on the pages indicated.

Vinnige skakels – Quick links:

Deel 1 – Topografiese kenmerke

Turbo-vasvra A, Werkboek p. 7

Turbo-vasvra B, Werkboek p. 13

Turbo-vasvra C, Werkboek p.17

Turbo-vasvra D, Werkboek p. 19

Deel 2 – Ekologie

Turbo-vasvra E, Werkboek p. 26

Deel 3 – Staatkundige strukture

Turbo-vasvra F, Werkboek p. 31

Deel 4 – Demografiese raamwerke

Turbo-vasvra G, Werkboek p. 38

DEEL 1

Topografiese kenmerke – Topographic features

Turbo-vasvra A – Turbo quiz A Werkboek, p. 7

Ligging en grootte – Location and size⁵

1. Die RSA is aan die suidelikste punt van die kontinent van Afrika geleë.
2. Die land het 'n oppervlakte van 1,2 miljoen km².
3. Die drie gebiede buite Suid-Afrika wat ook aan die land behoort:
 - 3.1 Robbeneiland (10 km vanaf die Suid-Afrikaanse kus).
 - 3.2 Die Prins-Edward- en Marioneilande in die Antartika (1 920 km vanaf Suid-Afrika).
4. Steenbokskeerkring.

Binnelandse grense – Interior borders

- 1.1 Kaapprovinsie met hoofstad Kaapstad.
1.2 Natal met hoofstad Pietermaritzburg.
1.3 Oranje-Vrystaat met hoofstad Bloemfontein.
1.4 Transvaal met hoofstad Pretoria.
- 2.1 Wes-Kaap: Kaapstad
2.2 Noord-Kaap: Kimberley
2.3 Oos-Kaap: Bisho
2.4 KwaZulu-Natal: Pietermaritzburg/Ulundi
2.5 Vrystaat: Bloemfontein
2.6 Gauteng: Johannesburg
2.7 Noordwes: Mafikeng
2.8 Mpumalanga: Nelspruit
2.9 Limpopo: Pietersburg
- 3.1 Gauteng beteken "plek van goud" en is 'n Sotho en Tswana woord.
3.2 Mpumalanga beteken "waar die son eerste opkom" wat in Swazi en Zoeloe gebruik word.
4. Tuislande is afgebakende streke vir swart mense wat volgens die destyds heersende Nasionale Party hulle eie onafhanklike regerings in eie tuislande kon bestuur. Hulle het egter nie ekonomiese vryheid gekry nie en die tuislandbeleid het skeiding tussen verskillende rasse op die spits gedryf.
5. Voor 1994 was daar tien tuislande.
6. Bophutatswana, Ciskei, Gazankulu, KaNgwane, KwaNdebele, KwaZulu, Lebowa, QwaQwa, Transkei, Venda.

Buitenste landsgrense en buurlande – Exterior borders and neighbouring countries

- 1.1 In die noordweste grens die RSA aan Namibië.
1.2 In die noorde grens die land aan die Republiek Zimbabwe.
1.3 In die noordooste is die buurland Mosambiek.

⁵ Sommige vrae en antwoorde is oorgeneem uit verskeie werkboeke van Loader, saamgestel vir die kursus, *Afrikaans: Erfenis uit Afrika, Europa en Asië* aan die Universiteit Wene, Oostenryk.

2. Die Republiek van Swaziland en die Koninkryk van Lesotho.
3. 'n Lang kuslyn, gevorm deur die Atlantiese en die Indiese Oseaan, vorm die suidelike grens.

Turbo-vasvra B – Turbo quiz B 13

Kuslyn – Shoreline

1. Die Atlantiese Oseaan (aan die westekant) en die Indiese Oseaan (aan die oostekant).
2. Die verskillende seestrome ontmoet mekaar by Kaap Agullas.
3. Die kuslyn is 2 798 km lank en strek vanaf Mosambiek in die ooste tot by Namibië in die weste.
4.
 - 4.1 'n Natuurbewaringsgebied wat grens aan Mosambiek.
 - 4.2 Die subtropiese Noord- en Suidkus van KwaZulu-Natal.
 - 4.3 Die Ooskaapse Wildekus.
 - 4.4 Die kusgebied langs die sg. tuinroete (die Knysna- en Tsitsikamawoude).
 - 4.5 Die Weskaapse Skiereiland (ook bekend as die Peninsula, Kaap van Goeie Hoop of Kaap van Storms) wat strek vanaf Bloubergstrand aan die westekant, om Kaappunt tot by Muizenberg in die ooste.
 - 4.6 Die Weskus wat vanaf Bloubergstrand noordwaarts strek tot by die grens van Namibië (sluit dus die Namakwalandse kus in).
5. Oos-Kaap, Noordkaap en KwaZulu-Natal.

Berge – Mountains

1.
 - 1.1 Tafelberg met Leeukop en Duiwelspiek in die suide.
 - 1.2 Die Kaapse kettingberge of plooiberge (Kamies-, Roggeveld-, Nuweveld-, Hottentots-Holland-, Seder-, Swart-, Outeniqua- en Tsitsikamaberge).
 - 1.3 Die Drakensberge en sy uitlopers (aan die oostekant van die land).
 - 1.4 Die Magaliesbergreeks.
 - 1.5 Die Lebomboberge in die noordooste van die land.
2. Die woord "eskarperment" of platorand verwys na 'n verskeidenheid van kettingberge (Drakensberge en Kaapse vouberge) wat die kusvlakte en die sentrale binneland van mekaar skei. Die begrip "Groot Eskarperment" verwys spesifiek na die Drakensberge.
3. Die Swartberge skei hierdie semi-woestyngebiede van mekaar.
4. Dié uitdrukking verwys na 'n miskleed wat soms bo-op Tafelberg lê en soos 'n tafeldoek lyk.
5. Warm lug styg teen die hange van die berg op en stuit dan teen koue lug bo-op die berg wat lei tot die vorming van digte miswolke.

Riviere – Rivers

1. Baie riviere ontspring in die Drakensberge.
2. Suid-Afrikaanse riviere is oor die algemeen vlak (groot skepe kan nie daarop vaar nie) en hulle is baie keer seisoenaal van aard. Die water in meeste riviere vloei vinnig tot in die oseane. Hierdie kenmerke noodsaak groot waterverspreidings- en waterbewaringsprojekte.
3. Die Oranje-, Vaal- en Olifantsrivier is die belangrikste riviere wat deur die binneland vloei.
4. Die bekendste is die Augrabies-waterval (in die Oranjerivier), die Tugela-waterval (in Kwa-Zulu Natal) en die Howick Waterval (in die Umgeni-rivier).
5. Die naam van die Oranjerivier hou verband met die Huis van Oranje-Nassau; die Vaalrivier se naam wys op die kleur van die water; die Limpoporivier is afgelei van die naam van 'n Tsonga-leier; die Tugela beteken "iets wat skrikmaak"; die Caledonrivier is vernoem na Lord Caledon, goeweneur van die Kaapkolonie; in Sotho is dit "Mohokare" en dit beteken "iets wat verbind".
6. Die Gariëpdam (Oranjerivier), Vaalharts- en Bloemhofdamme (Vaalrivier) en die Lesotho Hoogland-waterprojek (Caledonrivier).

Turbo-vasvra C – Turbo quiz C 18

Laaglande, middellande, hooglande, woestyne – Lowlands, midlands, highlands, deserts

1. Die platogebied bestaan uit:
 - 1.1 Bergagtige middellande (soms "midlande" genoem) van Natal, Transkei en die Koninkryk van Lesotho.

- 1.2 Die hoog- middel- en laaglande of die sentrale plato bestaan uit:
 - 1.1.1 Hoëveldse grasvlaktes (Vrystaat) wat strek tot by die Witwatersrand (Johannesburg).
 - 1.1.2 Die Middelveld van Pretoria en omliggende gebiede wat die Springbokvlakte insluit.
 - 1.1.3 Die Laaglande of Laeveld wat die Bosveld en die Limpopovallei insluit.
- 1.3 Die noordelike plato bestaan uit:
 - 1.1.4 Die Noordwes Provinsie (die sg. "stofbak" van land).
 - 1.1.5 Die Noordkaap.
 - 1.1.6 Die semi-woestyngebiede van die Karoo-vlaktes.
2. Dié laaglande sluit die noordoostelike gebied van Mpumalanga asook die Limpopo Provinsie met sy pragtige Limpopovallei in. Dit is bosveldwêreld met 'n savannaboom en begroei met tipiese bosveldplante soos akasia-, maroela- en baobabbome (ook kremetartbome genoem). Daar is baie wildsplase.
3. Die Limpopovallei lê in die Limpopo Provinsie heel in die noorde van die land.
4. Die grasvlaktes in die oostelike binneland (Oos-Kaap) met streke soos die Overberg en Swartland word as die broodmandjie van die land beskou omdat daar baie met koring geboer word. Ons vind ook baie koring in die Vrystaat.
5. Die strandmeer vervul 'n belangrike rol in die habitat van voëls se broeikolonies.
6. In 1926 is in die Richtersveld by Port Nolloth diamante ontdek.
7. Pella is 'n onverwagte oase in 'n baie dor gebied.
8. Die grootste gedeelte van die Noordkaap kan as semiwoestyngebiede beskryf word. Dit geld ook vir sekere gebiede in die Weskaap (bv. die Boesmanland en Namakwaland).
9. In die noordweste van Suid-Afrika stoot uitlopers van die Namibwoestyn in die Richtersveld in. Die Kalahariwoestyn maak 'n gedeelte van Boesmanland uit en brei ook stadig sy grense uit.
10. Die naam "Knersvlakte" kan verskillende dinge beteken –
 - 10.1 " 'n gekners op tande", wat die harde lewensstyl in dié gebied beskryf;
 - 10.2 kwarts wat onder die waens se wiele knars;
 - 10.3 vervorming van Nederlandse woord "knecht".
11. Die Karoo ("die land met die groot dors") is 'n uitgestrekte droë gebied wat strek van die binnelande van die Oos-Kaap tot by die Atlantiese Oseaan. Dit beslaan byna 'n derde van die Suid-Afrikaanse grondgebied.
12. Vleilande vorm 'n buffer tussen land en see en is ook belangrik vir bewaring van die ekologie in die algemeen.
13. Die Kaapse vlakke is op drooggelegde seesand aangelê en die grond dreineer baie sleg. Die gevolg is dat die gebied dikwels gebuk gaan onder oorstromings.
14. Tussen Augustus en mid-Oktober, indien dit genoegsaam gereën het, verander Namakwaland in 'n blommeparadys.
15. Die Karoo kan ekstreme hitte ervaar en dit reën selde.
Natal daarenteen is tropies van aard – warm en vogtig met baie reën wat van die see instoot.

Turbo-vasvra D -Turbo quiz D 19

Wêrelderfenisgebiede – World Heritage sites

1. Daar is 8 gebiede in Suid-Afrika onder die beskerming van UNESCO: Robbeneiland, iSimangoliso moerasland, Wieg van die Mensheid, uKhahlamba Drakensberg Park, kulturele erfenis van Mapungubwe, Kaapse blommeryk, Vredefortkoepel asook die kultuur en botaniese landskap van die Richtersveld.
2. Nelson Mandela, die eerste swart President van Suid-Afrika gekies in 'n demokratiese verkiesing.
3. Die iSimangoliso moerasland is ook as St. Lucia Park bekend.
4. Die drie bekende fossielterreine in die gebied bekend as die Wieg van die mensdom, is Swartkrans, Sterkfontein en Kromdraai.
5. Die kultuurskatte by Mapungubwe Erfenisterrein ("die plek van die jakkalse") kom uit die tydperk van 'n antieke koninkryk (vanaf 900 tot 1300) in die Limpopoprovinsie.
6. Daar is 14 beskermdes gebiede in die Wes-Kaapse blommeryk.

- Die Richtersveld Nasionale Park is bekend vir die groot hoeveelheid woestynplante wat daarin voorkom en ook beskerm word.
- Die Vrededorfkrater (of -koepel) is die gevolg van 'n reuse meteoriet wat Suid-Afrika 2 miljard jare gelede getref het en 'n krater van 10 km in deursnee agtergelaat het.
- Die Drakensberge, en spesifiek dié deel geleë in die Ukhahlamba-Drakensberg Park, is vir goed bewaarde Santekeninge bekend.

DEEL 2 Die ekologie – The ecology

Turbo-vasvra E – Turbo quiz E 26

Klimaat, temperatuur en reënval – Climate, temperature and rainfall

- Die gemiddelde reënval is 'n baie wisselvallige 464-502 mm per jaar – met uitsonderings as gevolg van aardverwarming.
- In die suidelike en oostelike kusstreke reën dit dwarsdeur die jaar.
Die sentraalplato en die Laeveld kry somerstorms.
Die suidelike en westelike dele van die Kaapse gebiede het winterreëns.
- Min of meer 30-40° C in die somer is normaal in Suid-Afrika.
- Ongeveer 20° C in die winter terwyl sekere dele op die Hoëveld en in die bergagtige dele rondom die vriespunt kan draai.
- Die son skyn gemiddeld 9,5 uur per dag.
- In KwaZulu-Natal en die Laeveld tref ons subtropiese klimaatsomstandighede aan.
- Lentemaande: Augustus, September, Oktober.
Somermaande: November, Desember, Januarie.
Herfsmaande: Februarie, Maart, April.
Wintermaande: Mei, Junie, Julie.

Verskillende ekologiese biome in Suid-Afrika – Different ecological biomes in South Africa

- Woud-, grasland-, savanna-, sukkulente Karoo-bioom of Karoo-vetplantbioom, Nama-Karoo-bioom, fynbosbioom, woestyne en ruigtes.
- Die woudbioom vul slegs 0,5% van die land se oppervlakte. Die enigste natuurlike of inheemse woud in Suid-Afrika is die Knysnawoud. Meeste ander woude (bv. in Mpumalanga) is aangeplant met uitheemse bome.
- Die graslandbioom is uitgestrekte grasvlaktes waar die veld hoofsaaklik met grassoorte bedek is. Dit is somerreënvalgebiede waar bome meestal afwesig en bolplante dikwels volop is. Dit verskaf goeie weiveld en maak boerdery met plantgewasse moontlik.
- Die savannabioom vind 'n mens in die Laeveld en die Kalahari. Dit kom ook uitgebreid in die land se buurlande voor (Botswana, Namibië, Zimbabwe).
- Kenmerkend van die sukkulente Karoo-bioom is veldstroke wat deur heuwels onderbreek word. Net soos in die Nama-Karoo word uitgestrekte rotslae met 'n dun grondlaag bedek en die water dreineer vinnig. Dominant is vetplante met dik, sappige blare of bolle waarin water opgegaar kan word. Dit word in dele van die Groot Eskarpament en noord van die Kaapse Vouberge aangetref.
- Die *Nama-Karoo-bioom* kom in die Karoo se halfwoestyn voor en bestaan uit lae bossies, grassoorte, klein struikies en bome wat vir droogtetoestande geskik is. "Karoobossies" is baie geharde bossies wat soms eetbaar is en veral nuttig vir kleinveevoer is. Dit word in die provinsies Oos-, Wes- en Noord-Kaap Provinsies aangetref.

Fynbosbioom verwys na die unieke, inheemse plante van die Wes-Kaap. Hierdie plante verskil so veel van plante in meeste ander wêrelddele en is só talryk dat plantkundiges hierdie gebied met sy ongeveer 8 700 verskillende plantespesies die "Kaapse Blommeryk/Blommeparadys" noem. Verskillende veldtipes maak die fynbosbioom uit:

- renosterveld (gedomineer deur madeliefies);
- strandveld (grasse en 'n groot groep immergroen plante met klein, harde blaartjies);
- fynbosvelde (proteas, heide, suikerbosse).

7. Reënval in die woestynlandskap (Kalahari, Namib) is erg wisselvallig en daar word gereken met slegs 10 mm reën per jaar. As dit goed reën, kan die veld oortrek wees met grasse en eenjarige plante. In droë jare is die veld kaal en die plantsade kruip in die sand weg om te oorleef.
Ruigtes ("thickets"), ook bosbloom genoem, verwys weer na ondeurdringbare klein struikies en bome langs die kusstroke. Ruigtes is baie opvallend langs die Noordkus, Wildekus en die Natalse Suidkus. Soms kombineer die plante met tipiese strandveldse plantegroei.
8. Die Sukkulente Karoo-bloom staan soms ook as die Bokkeveld-Karoo of Struik-Karoo bekend.
9. In die Rigtersveld, Boesmanland, Weskus en Namakwaland groei plante tipies van die Nama-Karoo (bv. die Halfmens-boom).
10. Die Knervlakte aan die Weskus word oorheers deur die sukkulente Karoo-bloom wat heel gelukkig in 'n baie klipperige omgewing groei.
11. Die omgewing van Kaapstad bestaan uit die Skiereiland, Swartland, Overberg, Vouberge en verskeie wynroetes.
12. In die Laeveldse boswêreld kry 'n mens savannaboom in die laaglande van die Bosveld en Limpopovallei, en daar is volop gras en bome. Soms ook woude.
13. Die plato sluit in die Vrystaat, Gauteng, Noordwes Provinsie en Mpumalanga. Ons kry in hierdie gebiede die volgende:
 - 13.1 Graslandbloom in die sentrale hooglande (Hoëveld, Middelveld van die Vrystaat en Gauteng).
 - 13.2 Bosveldwêreld in Noordwes Provinsie.

Grotes en kleintjies – The big and the small

1. Die "Groot Vyf" in die dierewêreld sluit in: die leeu, buffel, olifant, renoster en die luiperd.
2. Die "Groot Ses" in die voëlwêreld verwys na die bromvoël, gompou, swartaasvoël, breëkoparend, visuil en die saalbekooievaar.
3. Die haai en die walvis kan dalk binnekort by die "Groot Vyf" ingelyf word.
4. Die lede van die sg. "Klein Vyf" is die mierleeu, luiperdskilpad, renosterkewer, buffelwewer en die klasneus (’n klein knaagdiertjie).
5. Suid-Afrika se "grootste" en "vinnigste" diere en voëls is:
 - 5.1. Die grootste diere: olifant en kameelperd
 - 5.2. Die grootste voël: volstruis
 - 5.3. Die grootste vis: walvishaai
 - 5.4. Die grootste seereptiel: leerrugseeskilpad
 - 5.5. Die grootste bok: eland
 - 5.6. Die vinnigste landdier: jagluiperd

DEEL 3

Staatkundige strukture – State structures

Turbo-vasvra F – Turbo quiz F 31

1. Die huidige President van Suid-Afrika is Cyril Ramaphosa.
2. Nelson Mandela, Thabo Mbeki, Jacob Zuma.
3. Nelson Mandela.
4. Daar is 30 ministers in die Kabinet.
5. Elke 5 jaar is dit stemtyd.
6. Vanaf 1994 funksioneer Suid-Afrika op 'n demokratiese basis.
7. Die frase "Handves vir Menseregte" ("Bill of Rights") verwys na die eerste 10 inskrywings in die Suid-Afrikaanse grondwet van 1994. Dit het ten doel om burgerlike regte en vryheid van alle rassegroepe in Suid-Afrika te waarborg. Dit kom neer op 30 menseregte soos bv. gelykheid en waardigheid van alle mense, vryheid en veiligheid, verbod van slawerny en gedwonge arbeid, vryheid van geloof, oortuiging of opinie, vryheid van spraak en nog vele ander.
8. In rugby word die embleem van die springbok aangetref.

9. Dit verteenwoordig die samekoms van die verskillende nasies in 'n enkele stroom mense wat saamgroeï en saam vooruitgaan.
10. Die huidige nasionale volkslied is 'n kombinasie van die werk van verskillende digters, naamlik C.J. Langenhoven, Enoch Sontona en Samuel Mqhayi.
11. Die uitvoerende mag van die regering is gesetel in die Uniegebou in Pretoria.
12. Die juridiese hoofstad is Bloemfontein, en die wetgewende hoofstad is Kaapstad.
13. (a) Luiperd (b) Leeu (c) Olifant (d) Renoster (e) Buffel

DEEL 4

Demografiese raamwerke – Demographic frameworks⁶.

Turbo-vasvra G – Turbo quiz G 37

1. Daar is ongeveer 60,6 miljoen mense (statistieke 2023) in die land.
2. 2.1 Afrikane (die Zulu, Xhosa, Basotho, Venda, Tswana, Tsonga, Swazi, Ndebele).
2.2 Wit mense (Afrikaners en Engelse).
2.3 Bruin mense (eers Kleurlinge/"Coloureds" genoem).
2.4 Indiërs/Asiërs.
2.5 Klein groepies San, Khoikhoi en die Griekwas (lg. vroeër Basters genoem).
3. 3.1 'n Derde van alle Suid-Afrikaners lewe in Kaapstad en omgewing, in Gauteng, KwaZulu-Natal (Durban en Pietermaritzburg) en die Oos-Kaap (Port Elizabeth en Uitenhage).
3.2 Miljoene swart mense, en ook groot groepe bruin en wit mense lewe op die uitgestrekte platteland.
3.3 In plakkerskampe (sg. "squatter camps") het mense van alle bevolkingsgroepe onrusbarend toegeneem.
3.4 Die meeste bruin mense woon in die Wes- en Noord-Kaap.
4. Die San en die Khoikhoi word met uitsterwing bedreig.
5. Die jeug maak ongeveer 36,2% van die totale bevolking uit en is tussen 15-35 jaar oud. Suid-Afrika moet hierdie feit goed onder oë hou by toekomsbeplanning (bv. in verband met werkskepping).
6. 6.1 In informele of tydelike huise (karavane, tente, plakkerskampe).
6.2 Formele wonings (herehuise en middelklas wonings).
6.3 Tradisionele wonings (rondawels).
7. Naas Zulu en Xhosa is Afrikaans die derde grootste taal in die land. Dit word dwarsdeur die land verstaan en meestal ook in verskillende vorme van vaardigheid, gepraat.
8. 8.1 Christendom (ongeveer 68%).
8.2 Islam (ongeveer 2%).
8.3 Hinduïsme (1,5%).
8.4 Ander godsdienste is 28,5% (tradisionele Afrika-godsdienste, Boeddhisme, Judaïsme).
8.5 Ongeveer 15% het geen godsdienstige affiliasie nie.
9. Suid-Afrikaanse kinders is verplig om tussen die ouderdomme van 7 en 15 jaar skoolopleiding te ondergaan.
10. 10.1 Algemene onderwys en opleiding – Graad 0-9 (verpligtend).
10.2 Verdere onderwys en opleiding – Graad 10-12 (nie-verpligtend).
10.3 Hoër Onderwys – universiteite en kolleges.
11. Siektes wat tot sterftes aanleiding gee, is tuberkulosis, griep, longontsteking, hartsiektes en diabetes.
12. MIV staan vir "menslike immuniteitsgebreeksvirus" (in Engels "human immunodeficiency virus" of HIV).
13. Hoofpyn, diarree, koors, hoes, koue rillings, lyfpyne, sweet, naarheid en braking.
14. Die kiem skuil in varswater slakke en tas mense aan wat daarin swem of hengel. Dit is dus moeilik om te identifiseer.
15. Diere in die veld en op plase is aan Tsetsevlieg, perdesiekte en hartwater blootgestel.
16. Die slagoffer kry slaapsiekte en die limfstelsel en brein word aangetas. Dit kan tot die dood lei.

⁶ <http://www.statssa.gov.za>; *Estimated Statistics South-Africa*.

FIG. 4

Die nasionale blom van Suid-Afrika – die koningsprotea

Foto: Alexander Mickel (2019)

Nog mooi foto's van Stan Sanetra: <https://www.sa-nice.com/>

Memorandum Hoofstuk 2

Eenhede 1-5

The following remark is very important!

You must first answer the questions in the various chapters by yourself, before you check the memoranda for the correct answers. If you do not first answer the tasks independently, you will find that this kind of shortcut will later boomerang on your progress. Remember: we learn a lot from our mistakes – one must know your mistakes before one can figure out what to do about it.

Also: Follow the procedures as explained in the workbook.

Eenheid 1

Taak A, p. 41

1. Daar is water in die dam.
2. Die koffie is warm.
3. Die man is blind.
4. Die lantern is in die tent.
5. Die student was in die park.
6. Daar is ink in die pen.
7. Bring die telegram!
8. Die lamp is by die bed.

Taak B, p. 42

1. Wat is in die dam? Daar is water in die dam.
2. Wat is warm? Die koffie is warm.
3. Wie is blind? Die man is blind.
4. Waar is die atlas? Die atlas is in die tent.
5. Wie was in die park? Die student was in die park.
6. Wat is in die pen? Daar is ink in die pen.
7. Wie bring die telegram? Die man bring die telegram.
8. Waar is die lamp? Die lamp is by die bed.

Eenheid 2

Taak D, p. 48

1. wol	9. 'n eend	18. 'n os
2. 'n hoed	10. 'n aap	19. Xhosa of Zoeloe
3. 'n slang	11. 'n brood	20. ma
4. nag	12. 'n viool	21. pou
5. 'n uur	13. 'n gek	22. jas
6. 'n lint	14. 'n dier	23. kat
7. rys	15. insek	24. nag
8. 'n tol	16. 'n flitslig	25. Xhosa of Zoeloe
	17. Ceylon	26. Quinton

Taak F, p. 48

1. An alphabet letter is used in writing a language and it represents the basic speech sounds in many languages. But it doesn't always represent the same sounds. An alphabet sound is the way a specific alphabet letter is pronounced: Examples: lip [lɪp] > familie [famili]
2. There are 26 letters in the alphabet.
3. The sound alphabet is called the phonetic alphabet.
4. There are at least 75 phonetic or sound combinations in Afrikaans.

Eenheid 3

Taak B, p. 51

Woorde		Vertaling Translation	Kort vokaalklank (-) OF lang vokaalklank (+)	Woorde		Vertaling Translatio n	kort vokaalklank (-) OF lang vokaalklank (+)
1.1	aan	on/to	+	1.10	dan	then	-
1.2	siek	sick	-	1.11	hier	here	+
1.3	sit	sit	-	1.12	boom	tree	+
1.4	fees	feast	+	1.14	hout	wood	-
1.5	boet	brother	-	1.15	vet	fat	-
1.6	ly	suffer	+	1.16	slang	snake	-
1.7	been	leg	+	1.17	boer	farmer	+
1.8	dag	day	-	1.18	stuk	piece	-
1.9	kla	complain	+	1.19	die	the	-

Taak D, p. 51

1. dier	6. ore (meervoud van 3.)	11. liefde	16. loer
2. aandete	7. dieselfde	12. ape (meervoud van 4.)	17. soek
3. oor	8. vriend	13. swaer	18. proe
4. aap	9. hael	14. naam	19. groet
5. eet	10. uur	15. eens	20. ure (meervoud van 10.)

Note: LW: 6. en 12. en 20. is meervoude ("plurals").

Eenheid 4

Taak B, p. 54

1. **Diffonge**

<u>a</u> ikôna ("no")	<u>e</u> is ("claim")	ka <u>ai</u> ("house")	la <u>ai</u> ("upload")	vlo <u>oi</u> ("flea")
ba <u>ie</u> ("a lot")	geb <u>ou</u> ("building")	my <u>u</u> ("my")	mee <u>u</u> ("gull")	we <u>ie</u> r ("refuse")
bl <u>ou</u> ("blue")	goe <u>ie</u> ("good")	kr <u>aa</u> i ("crow")	skou <u>er</u> ("shoulder")	y <u>w</u> er ("diligence")
b <u>y</u> ("by/bee")	gro <u>ei</u> ("grow")	kat <u>jie</u> ("kitten")	su <u>ig</u> , ("suck")	
du <u>im</u> ("thumb")	ho <u>oi</u> ("hay")	ko <u>ud</u> ("cold")	tama <u>ai</u> ("very big")	

2. **Vertaling en aanduiding van diffonge**

2.1 Ba <u>ie</u> mense praat Engels.	2.5 Daar is geen vlo <u>oi</u> e in die ho <u>oi</u> nie.
2.2 'n Bra <u>ai</u> vleis is gewild in Su <u>i</u> d-Afrika.	2.6 'n Mee <u>u</u> sit op 'n ou skip.
2.3 Ek we <u>ie</u> r om omkoopgeld te betaal.	2.7 'n B <u>y</u> werk met y <u>w</u> er.
2.4 Die <u>e</u> is is realities.	2.8 Die boom gro <u>ei</u> baie hoog.

Taak E, p. 56

- A "diffong" can also be called a "tweeklank".
- A diphthong is a complex vowel sound in which the first vowel is gradually incorporated by a second vowel so that both vowels form one unit, such as "a" and "i" in 'k[ai]ngs.
- baie, muis, leeu
- No, diphthongs may never be broken up.
- 5.1 All diphthongs are voiced and formed with rounded or spreaded/unrounded/derounded lips.
5.2 Diphthongs can be pronounced as short or long sounds.

Taak F, p. 56

1. A-fri-ka	5. bed-jie	9. hulp-vaar-dig	13. neut-jie
2. ai-ko-na	6. dok-ter	10. kat-jie	14. reun-tjie
3. an-tie-ke He-breeus	7. dui-sen-de ker-se	11. ker-se	15. soe-ne
4. as-se-gaai	8. fluit-jie	12. mus-kie-te	16. toi-ings

Eenheid 5

Taak B, p. 58

1. sinne	4. klanke	7. kleure	10. lees, vertel
2. ore	5. luister	8. liedjies	11. stories
3. prentjies	6. praat	9. grappies	12. woorde, skryf

Taak F, p. 60

- Konsonante word gevorm wanneer die eweredige vloei van die lugstroom na die buitekant van die mond heeltemal of gedeeltelik geblokkeer word by 'n vaste artikulasiepunt. Die klanke word vergesel van hoorbare geluide, skuurgeluide en wrywings. Hulle word met of sonder stemklank uitgespreek.
- By stemhebbende klanke beweeg lug oor die stembande en veroorsaak so hoorbare vibrasies. Stemlose klanke word uitgespreek sonder vibrasie van die stembande. Hierdie eienskappe vra om 'n eenvoudige toets: As jy enige vibrasie van die stembande voel wanneer jy jou vingers op jou larinks plaas, is dit 'n stemhebbende klank. As daar geen vibrasie waarneembaar is nie, is dit 'n stemlose klank.
- Consonants are formed when the even flow of the air stream to the outside of the mouth is completely or partially blocked at a fixed articulation point. The sounds are accompanied by audible noises, abrasions and frictions. They are pronounced with or without a voice.
- Voiced sounds are produced by passing air across the vocal cords to create audible vibrations. Voiceless sounds are pronounced without vibration of vocal cords. These characteristics call for a simple test: If you feel any vibration of your vocal cords when you place your fingers on your larynx, it is a voiced sound. If there is no vibration detectable, it is a voiceless sound.

Memorandum Hoofstuk 3 Eenhede 6-20

Vinnige skakels na die verskillende eenhede:

Eenheid 6	Eenheid 11	Eenheid 16
Eenheid 7	Eenheid 12	Eenheid 17
Eenheid 8	Eenheid 13	Eenheid 18
Eenheid 9	Eenheid 14	Eenheid 19
Eenheid 10	Eenheid 15	Eenheid 20

Eenheid 6

Taak A, p. 66

1.
 - 1.1 Die vrou besoek 'n kollega.
 - 1.2 Die besoeker onthou die museum baie goed.
 - 1.3 Jan groet die pragtige/mooi meisie.
 - 1.4 Prof. woordvraat ontmoet 'n ou vriend.
 - 1.5 'n Toeris vind die reis interessant.
 - 1.6 Jan Rap los taalsake vir Woordvraat.
2.
 - 2.1 The lecturer teaches the students.
 - 2.2 Jan owns a farm.
 - 2.3 The team investigates a robbery.
 - 2.4 The detectives are looking for evidence.
 - 2.5 The professor is also a radio announcer/broadcaster.

Taak B, p. 66 (Wie doen wat?)

1.
 - 1.1 [Die onderwyser]^s [help]^v [n skoler]^o.
The teacher helps a child.
 - 1.2 [Kattie]^s [besit]^v [n gastehuis]^o [in die Kaap]^r.
Kattie owns a guest house in the Cape.
 - 1.3 [Jan]^s [besit]^v [n plaas]^o [in die Bosveld]^r.
Jan owns a farm in the Bushveld.
 - 1.4 [Die Rapspan]^s [ondersoek]^v [die verdwyning]^o [van Mev. Ples]^r.
The Rap team investigates the disappearance of Mrs Ples.
 - 1.5 [Die professor]^s [versamel]^v [idiome]^o.
The professor collects idioms.
 - 1.6 [Jan Rap]^s [besit]^v [biltongwinkels]^o.
Jan Rap owns biltong shops.
 - 1.7 [Kattie]^s [eet]^v [tuisgemaakte roomys]^o.
Kattie eats homemade ice cream.
 - 1.8 [Floris Visagie]^s [skryf]^v [woordeboeke]^o.
Floris Visagie writes dictionaries.
 - 1.9 [Kattie se Kuier-Kombuis]^s [lok]^v [baie besoekers]^o.
Kattie's Kuier-Komuis attracts many visitors.
 - 1.10 [Professor Floris Visagie]^s [is]^v ['n akademikus]^o.
Professor Floris Visagie is an academic.
 - 1.11 [Jan]^s [ken]^v [karakters]^o [soos Jan Taks]^r.
Jan knows characters like Jan Taks
 - 1.12 [Kattie]^s [versamel]^v [speelgoedkarre]^o.
Kattie collects toy cars.
2.

2.1 <u>Kattie</u> hou van 'n sportmotor.	2.5 <u>Die familie</u> vier fees.
2.2 <u>Let</u> kla sonder end.	2.6 <u>'n Slang</u> skuil in die boomtakke.
2.3 <u>Slakke</u> vreet graag blare.	2.7 <u>Die Khoi</u> dra 'n hoed.
2.4 <u>'n Boer</u> maak 'n plan.	2.8 <u>Die toeriste</u> sien dikwels 'n leeu in die wildtuin.

Taak C, p. 67

See your dictionary for the correct answers in the left-hand column. The answers of the right-hand column (Fig. 50) are as follows:

1. gesig	8. bobeen	15. enkel
2. nek	9. hand	16. kuit
3. bo-arm	10. vingers	17. boud
4. borskas	11. knie	18. middellyf
5. maag	12. maermerrie	19. rug
6. elmboog	13. voet	20. skouer
7. onderarm	14. tone	21. hare

Vraag: Waar is jou hakskeen?

Eenheid 7

Taak A, Kolom 1, p. 72

Kort vokale: ie in drie, y in vyf, e in ses, end-e in sewe, a in agt/ag, slot-e in nege, ie in tien

Lang vokale: ee in een, ee in twee, ie in vier, begin-e in sewe, begin-e in nege

Taak B, p. 72

Die werkwoorde is die volgende: drup, skree, vlie(g), volraak, dryf, slaan, bibber, bewe, verwag, is, gesien

Selfstandige naamwoorde: druppel(s) – in elke strofe, reën, paddas, swaeltjies, rivier, pampoens, weerlig, beeste, oes, boer, reënboog

Taak C, pp. 72-73

1. Die pampoens dryf in die water.	5. In my werkboek, Kortpad-Pratjies I.
2. Die boer is bly oor die reën.	6. Die rivier raak vol.
3. Ons weet nie - die digter is anoniem.	7. Die beeste is nat, miskien bang en koud.
4. Die swaeltjies begin vlieg.	

Taak D, p. 73

3. 3.1 [Hy] groet [sy] personeel vriendelik.
- 3.2 Die sekretaresse is só gespanne dat [sy] skaars kan praat.
- 3.3 [Hulle] wonder hoekom [hy] so knorrig is.
- 3.4 Prof. Woordvraat skryf [sy] woordeboek.
- 3.5 Kattie is vandag by [haar] gastehuis.

Taak E, p. 74

2. 2.1 Ek besoek [hom/haar].	2.6 Julle prys [hulle].
2.2 Jy komplimenteer [haar].	2.7 Ons onderhandel met hulle.
2.3 U oortuig [haar].	2.8 U luister na [hom/haar].
2.4 Sy soen [hom].	2.9 Ek sorg vir [hom/haar].
2.5 Hy prys [hom].	2.10 Ek is verlief op [hom/haar].

Taak H, p. 75

1. Nie-identiese vokale:
groetmaniere, tradisie, beïnvloed, goed, vriende, familie, soengroet, manier, groet, Coronapandemie, wiele, groetwoord, doen, bevolkingsgroepe, die, wie
2. Eerste reël: groet-ma-nie-re, A-fri-ka, tra-di-sie, be-in-vloed
Laaste reël: by, A-fri-ka-ne, stam-ge-brui-ke
3. Onegte diftonge: deur, keuse
Egte diftonge: Suid-Afrikaanse, Suid-Afrika, vroue, gery, afskeid(woorde), goeie, verskeie, stamgebruike, uitbreek
4. Duidelik sigbare identiese vokale:
Suid-Afrikaanse, mekaar, Afrikaansspreekende, uitbreek, gee, afskeidsworde, gaan, meeste, gepaard, saamhang, groetwoord, oor, persoon, praat, navraag, ook
5. Enkel vokale wat tog lank uitgespreek word:
Afrika, normale, situasies, Engelsspreekendes, pandemie, verder, normale, wense, Afrikane, mens, na, navraag, handgebare
6. men-se, hand-skud, vriende, familie, goeie, soen-groet, dik-wels, uit-breek, wel-stand, saam-hang

Taak I, p. 76

1. = e. 2. = a. 3. = d. 4. = c. 5. = b.

Eenheid 8

Taak A, p. 80

1.	1.1	Neem dit saam met jou (na die) universiteit toe.	2.	2.1	Who painted this/that?
	1.2	Dit reën in die Wes-Kaap.		2.2	This is impressive
	1.3	Dit is uiters warm in die somer.		2.3	It can blow the boat over!
	1.4	Dit is gevaarlik in 'n woestyn.		2.4	I really can't believe it/this/that.
	1.5	Moenie jou ID vergeet nie.			
	1.6	Jy moet dit altyd saam met jou dra / by jou hê.			

Taak B, p. 80

1.	1.1	Dit is my huis. / Die huis is myne.	1.5	Dit is sy vriendin. / Die vriendin is syne.
	1.2	Dit is jou fiets. / Die fiets is joune.	1.6	Dit is ons kontrak. / Die kontrak is ons s'n.
	1.3	Dit is u motor. / Die motor is u s'n.	1.7	Dit is julle rekenaars. / Die rekenaars is julle s'n.
	1.4	Dit is haar vriend. / Die vriend is hare.	1.8	Dit is hulle/u huise. / Die huise is hulle/u s'n.
- 2.
2.1	syne
2.2	myne
2.3	hulle s'n
2.4	Sy ontvang 'n sportmotor as haar prys. Dit behoort nou aan haar. Haar broer, Stefaans, wil hê hulle pa moet vir hom ook 'n sportmotor koop. Pa sê egter dat hy heeltemal te jonk is, en koop vir hom 'n fiets.

Taak C, p. 81

2. If there is emphasis on the first syllable of a word, it necessitates the use of an s-letter to build the plural.
3.	3.1	Tien plus nege is gelyk aan negentien.	3.6	Sestien gedeel deur twee is gelyk aan agt.
	3.2	Twintig minus sewe is gelyk aan dertien.	3.7	Vyftien minus vier is gelyk aan nege.
	3.3	Twaalf minus elf is gelyk aan een.	3.8	Agt plus agt is gelyk aan sestien.
	3.4	Tien gedeel deur twee is vyf.	3.9	Agtien gedeel deur drie is gelyk aan ses.
	3.5	Twee maal tien is gelyk aan twintig.		
- 4.
4.1	'n Halwe appel ...
4.2	'n Derde van die fondse ...
4.3	twee en 'n kwart / twee komma twee vyf / twee komma vyf-en-twintig sentimeter
- 5.
5.1	kilogram: The bananas weigh 1,5 kg and they are very healthy fruit.
5.2	milliliter: The 30 ml brown sugar makes a difference to the taste of my coffee.

Taak D, p. 81

1.	1.1	Ek weeg 50 kg.	1.4	Daar lê drie paar skoene op die vloer.
	1.2	Die sterkte van die pille is 30 mg.	1.5	Ek bly 10,5 km vanaf die universiteit.
	1.3	Die balkon se grootte is 7m ² .	1.6	'n Vliegryt Kaap toe duur ongeveer twee ure.

Taak E, p. 82, Dialoog 1(a): Opdrag

- dr.
- Die hoflikheidsvorm is u.
- ou: Mevrou oei: Goeiemôre, Goeiemiddag, Goeienaand
ai: Baie ui: Uitstekend, tuis

Taak E, p. 82, Dialoog 1(b): Opdrag

- aangenaaam, dra, aan, direkteure, oor, visitekaoort, telefoonnommer, daar, nodig, hoop, aangename, voorspoedige, laat, gaan, keer, weersiens, loop, weer
- asb.

Taak E, p. 83, Dialoog 2(a): Opdrag

- Dit dui aan dat die e-klank lank uitgespreek moet word.
- Koppelteken.
Die woorde "so-so" beteken "nie te goed nie", soos in die volgende sin: Die eksamen was [so-so]. Die koppeling van "net-net" beteken "byna nie": Ek het [net-net] die vliegtuig gehaal.

3. Doller as kop-af. Nie so goed nie. Sleg.
 Ek oorleef nog net- net. Agge, nee! So-so.

Taak F, p. 83

A	B	C	A	B	C
adres	i.	a. crazier than head-off*	kla	b.	a. wonderful
afkorting	m.	b. definitely	neerskryf	l.	b. complain
baie	e.	c. director	net-net	n.	c. business card
beslis	b.	d. first rate	oorleef	f.	d. bad
dankie	o.	e. many	ouers	p.	e. when
direkteur	c.	f. kind	plesier	i.	f. survive
doller as kop-af	a.	g. talk	sê groete	k.	g. excellent
eersteklas	d.	h. homework	sleg	d.	h. prosperous
gaaf	f.	i. address	so-so	j.	i. pleasure
gelukkig	j.	j. happy	telefoonnommer ...	o.	j. mediocre/average
gesels	g.	k. well	uitstekend	g.	k. give my regards
goed	k.	l. courteous	voorspoedig	h.	l. write (it) down
groet	n.	m. abbreviation	wanneer	e.	n. just about
hoflik	l.	o. thank you	visitekaart	c.	o. telephone number
tuiswerk	h.	n. greet	wonderlik	a.	p. parents

Eenheid 9

Taak A, p. 88

- 1.1 Die [eerste] werksdag is (Maandag) en dit is (wasdag).
 1.2 Die [tweede] werksdag is (Dinsdag) en dit is (strykdag).
 1.3 Die [derde] werksdag is (Woensdag) en dit is (lesingdag).
 1.4 Die [vierde] werksdag is (Donderdag) en dit is (inkopiedag).
 1.5 Die [vyfde] werksdag is (Vrydag) en dit is (poetsdag/skoonmaakdag).
- 2.1 Die [sesde] dag van die week is (Saterdag) en dit is (tuindag).
 2.2 Die [sewende] dag van die week is (Sondag) en dit is (kuierdag/kerkdag).

Taak B, p. 88

1. Januarie (Jan.) is die eerste maand.
2. Februarie (Febr.) is die tweede maand.
3. Maart (Mrt.) is die derde maand.
4. April (Apr.) is die vierde maand.
5. Mei (Mei) is die vyfde maand.
6. Junie (Jun.) is die sesde maand.
7. Julie (Jul.) is die sewende maand.
8. Augustus (Aug.) is die agste maand.
9. September (Sept.) is die negende maand.
10. Oktober (Okt.) is die tiende maand.
11. November (Nov.) is die elfde maand.
12. Desember (Des.) is die twaalfde maand.

Taak C, p. 89

- 1.1 Jy kan iets nie te letterlik opneem nie. Ook korrek is: iets met 'n knippie/korreltjie sout neem.
 1.2 The editorial office of "Die Huisgenoot" publishes horoscopes regularly/frequently. However, most people take these predictions/forecasts with a pinch of salt.
- 2.2 Ram, 21 Mrt. – 19 Apr.
 Ram = "Aries/ram", skets nr. 12. Die tydperk strek van 21 Maart tot 19 April.
 2.3 Bul, 20 Apr. – 20 Mei
 Bul = "Taurus/bull", skets nr. 2. Die tydperk strek van 20 April tot 20 Mei.
 2.4 Tweeling, 21 Mei – 20 Jun.
 Tweeling = "Gemini/twins", skets nr. 6. Die tydperk strek van 21 Mei tot 20 Junie.
 2.5 Kreef, 21 Jun. – 22 Jul.
 Kreef = "Cancer/lobster", skets nr. 5. Die tydperk strek van 21 Junie tot 22 Julie.
 2.6 Leeu, 23 Jul. – 22 Aug.
 Leeu = "Leo/lion", skets nr. 11. Die tydperk strek van 23 Julie tot 22 Augustus.
 2.7 Maagd, 23 Aug. – 22 Sept.
 Maagd = "Virgo/virgin", skets nr. 4. Die tydperk strek van 23 Augustus tot 22 September.

- 2.8 Weegskaal, 23 Sept. – 22 Okt.
Weegskaal = "Libra/scales", skets nr. 9. Die tydperk strek van 23 September tot 22 Oktober.
- 2.9 Skerpioen, 23 Okt. – 21 Nov.
Skerpioen = "Scorpio/scorpion", skets nr. 8. Die tydperk strek van 23 Oktober tot 21 November.
- 2.10 Boogskutter, 22 Nov. – 21 Des.
Boogskutter = "Sagittarius/archer", skets nr. 1.
Die tydperk strek van 22 November tot 21 Desember.
- 2.11 Steenbok, 20 Des. – 19 Jan.
Steenbok = "Capricorn/ibex", skets nr. 12. Die tydperk strek van 23 Desember tot 20 Januarie.
- 2.12 Waterdraer, 20 Jan. – 17 Febr.
Waterdraer = "Aquarius/aquifer", skets nr. 10. Die tydperk strek van 20 Januarie tot 17 Februarie.

Taak D, p. 89

1. *Die Huisgenoot, You, Drum.*
2. Die tydskrif bestaan sedert 1917.
3. Media24.
4. Ongeveer twee miljoen mense.
5. Drama, sport, mode, resepte, blokkiesraaisels, huishoudelike projekte, kort- en vervolghverhale, kinder- en tienerafdelings, verbruikersake.
6. Die vakansieoord, "Sun City", is bekend as Afrika se koninkryk van plesier. Dié luukse kompleks is 'n skouspel van weelderigheid wat spog met vier luukse hotelle, sprankelende vermaaksentrums, casino's, restaurante, winkels, disko's en pragtig uitgelegde landskapstuine. Dit is geleë aan die grens van die Pilanesberg Nasionale Park in die Noordwes-Provinsie van Suid-Afrika.
7. bokke, huise, lande, resepte, tydskrifte, verskille, weke

Taak F, p. 90

1. Dit het niks met weksdae te doen nie, maar is 'n subtiele manier om aan 'n dame te kenne te gee dat haar onderrok uithang.
2. Die verbindingsklank -n- word gebruik om sewentien en negentien te bou.
3. Elf: 'n bepaalde hooftelwoord.
Elfde: 'n rangtelwoord.
4. Die agtervoegsel -ste word aangelas: twintigste, dertigste, veertigste.
5. Die agtervoegsel -ste tref ons aan in eerste, agtste, twintigste en dit wat daarop volg.
6. Die rangtelwoorde van 13-19 eindig almal met die agtevoegsel -de.
7. 7.1 Die vis is endemies aan Suid-Afrika en wel aan die kus vanaf Namibië tot by Durban.
7.2 'n Uitgegroeide galjoen weeg 6,5 kg.
7.3 Galjoene eet mossels, rooiaas, alge en borselwurms.
7.4 Vanaf Oktober tot Maart lê die wyfies massas eiers.
7,5 Vanaf 15 Oktober tot die laaste dag van Februarie mag galjoene nie gevang word nie.

Eenheid 10

Taak A, p. 99

1. In Gauteng, noordwes van Krugersdorp.
2. Nee, dit is nie dieselfde nie. 'n *Paspoort* is 'n amptelike boekie van jou land van oorsprong wat bewys wie jy is, wanneer jy gebore is, waar jy gebore is en hoe jy lyk. 'n Mens moet jou paspoort altyd by jou hê as jy jou land verlaat of 'n ander land binnegaan. Dit bevat ook jou visum wat jou toelaat om sekere vreemde lande te besoek. 'n *Identiteitsdokument* (ID) is 'n amptelike dokument in Suid-Afrika (voorheen 'n boekie, tans 'n kaart) met jou naam, geboortedatum, vingerafdrukke, foto en identiteitsnommer.
3. Die "Groot Krokodille".
4. Dit is 'n plaaginsek met rooi agtervlerke wat wydverspreid in Afrika suid van die Sahara voorkom. Dié sprinkane hou 'n ernstige bedreiging vir wintergewasse en weiding in.
5. Jan se haarkleur is rooi en die skurke wat al met hom en sy span te doene gehad het, weet dat Jan en sy span gevaar vir hulle beteken. Die Rapsan roei egter nie wintergewasse uit nie, hulle roei die ongerymdhede van skurke uit.

- 4.3 Die skilpad strooi geelwortels oor die pad, die hasie eet dit alles op en raak aan die slaap. Skilpad wen gevolglik die resies/wedloop.
- 4.4 Trommeldik: Dit beskryf die verskynsel as iemand sy maag tot bo toe vol met kos vul.
Laatberg: Dié tipe berg kom onder die nuusleser se aandag wanneer hy reeds besig is om die nuusbuletin aan te bied.
Stoeigeveg: Dit is 'n sportsoort waarin twee persone kragte meet deur fisies met mekaar slaags te raak – hulle mag egter nie vuisslaan nie.
- 4.5 Dié uitdrukking verwys hier na kinders ("klein") en volwassenes ("groot").
- 4.6 Kleuterskool.

Taak E, pp. 100-101

1. van	6. 'n
2. behoort aan	7. se
3. van die	8. behoort aan
4. behoort aan	9. se
5. van	

Taak F, p. 101

1. u	5. my, julle	9. u 'n
2. my, joune	6. ons, ons 'n	10.1 Jan se hare is rooi.
3. syne	7. my, hulle 'n	10.2 Jan se winkels verkoop biltong.
4. hare	8. jou	10.3 Jan se kollegas is bekwaam.

Eenheid 11

Taak B, p. 106

1. 1.1 Dr. Kobus Nel is die Voorsitter van die Direksie.
- 1.2 "Geslote deure" dui op deure wat toegemaak is. In die konteks van die dialoog beteken dit dat die vergadering privaat gehou word en net deur lede bygewoon kan word. Die publiek of ander kollegas word nie daarby ingesluit nie.
- 1.3 Die uitdrukking beteken dat jy onseker is en jy gee 'n teken (skouers word opgetrek) dat jy twyfel of dat jy nie weet wat die antwoord is nie.
- 1.4 'n Korrelkop is 'n moeilike/hardkoppige mens.
- 1.5 Die teenoorgestelde van "ongeduldig" is "geduldig".
2. Sprakeloos.
3. 3.5, 3.2, 3.3, 3.4, 3.1

Taak C, p. 106

1. 1.1 Persoonlike voornaamwoorde:
(S1) – geen voorbeeld (S7) – ek
(S2) – ons (S9) – hy
(S3) – hy (S11) – hy (2x)
(S5) – julle (S12) – hulle
(S6) – ons (2x)
- 1.2 Besitlike voornaamwoorde:
(S1) – sy (S9) – my, hy
(S2) – my (3x), professor 'n (ander manier: se) (S10) – sy, my
(S3) – sy, ons (S11) – sy (3x)
(S7) – van die (ander manier) (S13) – hulle
(S9) – my, hy
- 1.3 Onpersoonlike voornaamwoorde: (S3) – dit
Note: Some other words indicating an unidentified person or group are: 'n mens, almal
2. Meervoude:
bakstene, blare, deure, hutte, kastele, kenmerke, kodename, mense, skilderye, stoele, takke, vrate

Taak D, pp. 107-108

3. 3.1 Hy kondig die afwesigheid van Bettie aan. / Hy kondig Bettie se afwesigheid aan.
3.2 Professor Visagie wens die raadslede geluk.

- 3.3 Jan stel sy familie aan sy kollegas voor.
 3.4 Die sekretaresse pak die lessenaar reg.
4. 4.1 Teenwoordige tyd. 4.6 Toekomende tyd.
 4.2 Verlede tyd. 4.7 Teenwoordige tyd.
 4.3 Teenwoordige tyd. 4.8 Verlede tyd.
 4.4 Toekomende tyd. 4.9 Toekomende tyd.
 4.5 Verlede tyd. 4.10 Verlede tyd.

Taak E, pp. 108-109

2. 2.1 Maropeng (b)
 2.2 'n Kekkelbek (c)
 2.3 'n Boekvraat (a)
3. 3.1 hierdie 3.3 Dié 3.5 dit 3.7 Dié
 3.2 daardie 3.4 Dié 3.6 daardie 3.8 Dié

Taak F, p. 109

1. Die verskillende argitektoniese style wat die reisiger in Suid-Afrika aantref, wissel tussen formeel en informeel, arm en ryk, tradisioneel en modern.
2. Die belangrikste kenmerke van die nomadiese Khoi se wonings is dat dit lig was om te dra en daarom maklik om te verskuif.
3. Tradisioneel woon die Afrikane in Suid-Afrika in rondawels en die ronde grasdakstrukture van destyds is vandag ook modern aangepas.

Eenheid 12

Taak B, p. 115

1. Mevrou Susara Wessels is die sekretaresse van die Maropeng Museum.
2. Bettie is opgewonde, want sy het die vorige aand verloof geraak.
3. Die Voorsitter van die Direksie is doktor Kobus Nel.
4. Die firma se tesourier is professor Johannes Kriel.
5. Die Rapsan kan by meneer Christiaan Verster, Bettie se verloofde, se nuwe Wildpark naby Krugersdorp oornag.
6. Mevrou Wessels verlaat die vertrek, omdat sy 'n oproep moet beantwoord / omdat die telefoon lui.
7. Die verteller praat van 'n "skelm vryery", omdat niemand nog vir Christiaan voorheen ontmoet het, of hulle saam gesien het, of van hom gehoor het nie. Bettie het hulle verhouding dus baie privaat gehou.
8. "Ek moet so gou moontlik inklok" beteken dat Christiaan so gou as moontlik by die Wildpark moet kom om te begin werk.
9. "Doller as kopaf" beteken die situasie is baie besig, bedrywig en deurmekaar – dit gaan erg woens.
10. 'n Mens drink gewoonlik 'n glasie sjampanje om 'n spesiale geleentheid te vier.

Taak C, p. 115

1. I have very good news!
2. Jan Rap makes delicious biltong.
3. A handsome/good-looking man accompanies her.
4. We drink a glass of champagne.
5. He introduces me to her.
6. The telephone rings continually. / The telephone keeps ringing.
7. It sounds like a madhouse in here.
8. The money market is performing very poorly.
9. My wife is in a bad mood.
10. You have an eye for a beautiful lady.
11. Bettie claps her hands excitedly.
12. The secretary puts writing paper on the table.

Eenheid 13

Taak A, p. 123

2. 2.1 Daar is sewe kontinente in die wêreld.
- 2.2 Stille Oseaan, Atlantiese Oseaan, Indiese Oseaan, Suideike Oseaan, Arktiese Oseaan
3. Groen-land, Noord-A-me-ri-ka, Suid-A-me-ri-ka, Eu-ro-pa, A-si-ë, A-fri-ka, Aus-tra-li-ë, Noor-de-li-ke Ys-see, Stil-le O-se-aan, At-lan-tie-se O-se-aan, In-die-se O-se-aan, Sui-de-li-ke Ys-see.

Taak B, p. 123

1. is	3. woon, werk	5. werk	7. woon/werk	9. woon/werk
2. kom	4. inwoners	6. kom/gaan	8. burgers	10. is

Hoofletters in die bostaande sinne is gebruik om:

- die eerste letters van die sinne aan te dui;
- name en vanne van persone (Jan, Rap, Rapsan, Nel, Chris, Flooi, Kattie) weer te gee;
- geografiese name (Suid-Afrika, Johannesburg, Krugersdorp, Nederland, Katrivier-nedersetting, Gauteng) te skryf.

Eenheid 14

Taak A, p. 130

1. vreugdevol	5. vriendelik
2. goed	6. verbaas
3. hoopvol	7. predikatiewe ("predicative")
4. bevredigend	

Taak B, p. 130

Eenlettergrepige woorde: Attributief

1. mooi
2. kort
3. groot
4. sterk

Eenlettergrepige woorde: Predikatief

1. mooi
2. kort
3. groot
4. sterk

Meerlettergrepige woorde: Attributief

1. volledige
2. pragtige
3. omvangryke
4. eerlike
5. interessante

Meerlettergrepige woorde: Predikatief

1. volledig
2. pragtig
3. omvangryk
4. eerlik
5. interessant

Taak C p. 130

1. vol	6. koue
2. dun	7. skurwe
3. gladde	8. vroeë
4. egte	9. kwaai
5. edele	10. ou

Taak E, p. 132

1. Baie geluk met u vyftigste verjaardag.
2. Ek is so jammer om van jou moeder se afsterwe te hoor.
3. Mag die komende jaar baie voorspoed vir julle inhou.

Eenheid 15

Taak B, p. 138

1. Die emosies in hierdie episode is meestal negatief.
2. Dié woorde het niks met die wind as natuurverskynsel te doen nie. Dit word figuurlik bedoel en dui daarop dat Jan 'n duidelike idee wil hê van die rigting waarin situasie beweeg.
3. Rook belemmer uitsig en die woord "rookskerm" word gebruik wanneer iemand iets doen/sê om sy/haar werklike planne/handeling te verdoesel/weg te steek agter 'n figuurlike skerm van rook. "Rookskerm" wys dus daarop dat handeling verhuul plaasvind.

Die woord "dawer" beteken dat die direkteur se stem oorverdowend of weergalmend oor die luidspreker weerklink.

4. S4: 'n Belangrike skedel het soek geraak en die Rapsan moet die probleem help oplos.
S7: Die diefstal van Mev. Ples kan negatiewe wêreldreaksies veroorsaak.

Taak D, p. 138

Die eerste woord is die manlike vorm en die tweede is die vroulike vorm:

1. bul, koei	6. reun, teef
2. oupa, ouma	7. varkbeer, varksog
3. haan, hen	8. pa, ma
4. (perde)hings, (perde)merrie	9. seekoeibul, seekoeikoei (ja, regtig!)
5. (donkie)hings, (donkie)merrie	10. danser, danseres

Taak E, p. 139

Die eerste woord is die manlike vorm en die tweede woord is die vroulike vorm:

a. bruidegom/bruid of eggenoot/eggenote	c. aapmanneltjie/aapwyfie
b. koedoebul/koedoekoei	d. springbokrammetjie/springbokooitjie

Taak F, p. 139

1. Life is not just <u>white</u> or <u>black</u> .	5. The sun has a <u>yellow</u> glow in the east.
2. The clouds are <u>grey</u> .	6. Her dress is <u>green</u> .
3. Soil has many shades of <u>brown</u> .	7. These <u>pink</u> and <u>purple</u> roses smell very nice.
4. The colour of the sky is <u>blue</u> .	

Taak G, p. 139

- Jan se hare is rooi en prof. Visagie se is grys.
- Bettie se langbroek is blou en haar bloes is geel.
- Die bruidegom se baadjie is swart en sy wit hemp steek uit. Die bruid het 'n wit rok aan. Haar bruidsruiker se blomme is geel, wit en liggroen. Die blare is (gras)groen. Die agtergrond van die foto is bruin.
Die skrefie hemel in die skildery van Pierneef is ligblou. Die wolke het skakerings van donkergrys, liggrys en wit. Die grond is ligbruin. Die bossies is effens groen en die gras liggroen. Die bome op die voorgrond se stamme is lig- en donkerbruin en die blare liggroen.

Taak H, pp. 139-140

1. (a) uitgelate	(g) verbaas
(b) swaarmoedig	(h) verskrik
(c) woedend	(i) ongeduldig
(d) ontroosbaar	(j) opgewonde
(e) skaam	(k) goedaardig
(f) ondeund	(l) kwaad

2. Kolom A

Sinonieme vir woorde in 1.

Kolom B

Enkele voorstelle vir vertaling van die Afrikaanse woorde:

(a) verheug: positief	vrolik: "joyful" / jubelend: "jubilant" / uitbundig: "exuberant"
(b) bedruk: negatief	discouraged, disappointed, depressed
(c) briesend: negatief	angry, furious, fuming
(d) droewig: negatief	sad, troubled, mournful
(e) beskroomd: negatief/positief	timid, shy, bashful
(f) onnutsig: positief	playful, teasing, naughty
(g) verras: positief	amazed, astonished, overwhelmed
(h) vreesbevange: negatief	horrified, startled, petrified
(i) humeurig: negatief	moody, unsociable, grumpy
(j) entoesiasies: positief	passionate, spirited, sparkling
(k) vriendelik: positief	happy, cheerful, pleasant
(l) boos: negatief	upset, furious, angry

4. 4.1 omgekrap/ontsteld	4.5 ontstellend
4.2 geheime	4.6 walglig
4.3 senuweeagtig	4.7 ongeduldige
4.4 vriendelike	

Eenheid 16

Taak A, p. 146

1. 1.1 Is Jan Rap nou moeg vir al die onderbrekings?
- 1.2 Moet hulle tog 'n krisis help oplos?
- 1.3 Is Kattie se Spoedniek gewoonnd aan slegte paaie?
- 1.4 Is daar 'n oomblik stilte?
- 1.5 Leun die direkteur vooroor op sy elmboog?
- 1.6 Druk hy op die knop van die interkom?
2. 2.1 Ja, Pretoria is die administratiewe hoofstad van Suid-Afrika.
Nee, Pretoria is nie die administratiewe hoofstad van Suid-Afrika nie.
- 2.2 Ja, Pretoria is in die provinsie van Gauteng.
Nee, Pretoria is nie in die provinsie van Gauteng nie.
- 2.3 Ja, Pretoria staan as die Jakarandastad bekend.
Nee, Pretoria staan nie as die Jakarandastad bekend nie.
- 2.4 Ja, Jakarandas is in 1888 uit Rio de Janeiro ingevoer.
Nee, Jakarandas is nie in 1888 uit Rio de Janeiro ingevoer nie.
- 2.5 Ja, Jakarandabome dra pers blomme in die lente.
Nee, Jakarandabome dra nie pers blomme in die lente nie.
- 2.6 Ja, Suid-Afrika is 'n land met olifante, leeus en woestyne.
Nee, Suid-Afrika is nie 'n land met olifante, leeus en woestyne nie.

Taak B pp. 146-147

1. 1.1 Wat is Pretoria?
- 1.2 Watter stad is in die provinsie Gauteng?
- 1.3 Hoe staan Pretoria bekend?
- 1.4 Waarvandaan is Jakarandas in 1888 ingevoer?
- 1.5 Wanneer dra Jakarandabome pers blomme?
- 1.6 Waar vind mens olifante, leeus en woestyne?
2. 2.1 S4 – Waarom ("Why?") 2.3 S6 – Waarom ("Why?")
- 2.2 S5 – Hoekom ("Why?") 2.4 S7 – Hoekom ("Why?")
3. 3.1 Die pragtige ballerina is my suster se kind.
- 3.2 Die bekwame onderwyseres onderrig wiskunde.
- 3.3 Ek leer Afrikaans omdat ek verloof is aan 'n Afrikaanssprekende man.
- 3.4 Ek verhuis in November na Amerika.
- 3.5 'n Nuwe huis kos 'n arm en 'n been!
4. 4.1 Is hulle in 'n museum?
- 4.2 Jaag hulle vanuit die Kaap na Gauteng?
- 4.3 Bêre ma die biltong in die spens?
- 4.4 Help die geheimhouding?
- 4.5 Pas die rok by die geel hoëhakskoene?

Taak C p. 147

1. Wie staan tussen die rose?	9. Watter lughawe is net buite Wene?
2. Wat verklaar die onderwyser?	10. Hoe laat begin die vergadering?
3. Wie se neef is Rudolf?	11. Hoe/Waarvolgens werk 'n mens?
4. Wanneer verhuis hy na Madagaskar?	12. Hoekom moet my aktetas deursoek word?
5. Waar word siek mense versorg?	13. Watter hospitaal se ingang is dit?
6. Waar is die universiteit?	14. Watter Afrikaanse Woordeboek is uiters volledig?
7. Hoe kom ek na die Staatsteater in Pretoria?	15. Watter fasiliteite is in die staatsteater beskikbaar?
8. Watter soort blomme is hierdie?	

Eenheid 17

Taak A, pp. 154-155

1. 'n [Argeoloog] is 'n deskundige wat hom met oudheidkunde besig hou en die oorblyfsels van vorige kulture bestudeer.

2. Mev. Ples is die bynaam van 'n besonder volledige kopbeen van die *Plesianthropus transvaalensis* wat in Suid-Afrika opgegrawe is.
3. Sy is 2,05 miljoen jaar oud.
4. Ples word in die Maropeng Museum in die wêrelderfenisgebied bekend as die "Wieg van die Mensdom" naby Johannesburg in Suid-Afrika uitgestal.
5. Sy is belangrik omdat sy een van die merkwaardigste artefakte is wat tot dusver ontdek is in die soeke na die oorsprong van die mens.
6. In die dialoog neem drie werknemers van die museum aan die bespreking deel.
7. Mev. Ples is gesteel en die direksie van die museum kan in groot moeilikheid kom as dié nuus in die media openbaar gemaak word.
8. 8.1 om in die moeilikheid te kom
8.2 om aangegrepe te voel
8.3 om onverklaarbaar weg te raak
8.4 om onverklaarbaar soek te raak
8.5 om vertroulik inligting uit te ruil
8.6 om die ware feite beskikbaar te stel
8.7 om iets sensitiefs met oorleg te hanteer
8.8 om te kenne te gee dat familiebande baie sterk is
8.9 om iets waardevols af te staan vir een of ander saak
8.10 om intense verbasing weer te gee

Taak B, p. 155

1. Ek slaap nie.	4. Wie ken hom nie?	7. Mōre werk ons nie.
2. Die hond tjank nie.	5. Jan se pa ploeg nie.	8. Help jou pa jou nie?
3. Hulle soek ons nie.	6. Ons ken Dirk nie.	9. Die mense lag nie.

Taak C, p. 155

1. Ek eet nie aartappels nie.	9. Hulle wil nie saamspeel nie.
2. Hy praat nie Engels nie.	10. Julle <u>moenie</u> bly nie.
3. Ma veroorsaak nie 'n probleem nie.	11. Die meisie hardloop nie vinnig nie.
4. Dit is nie groot nie.	12. Hy wens my nie geluk nie.
5. Ek kan nie loop nie.	13. Ek kom nie saam nie.
6. Ek hou nie op nie.	14. Die vrou snork nie soos sy slaap nie.
7. Ek voel nie lekker nie.	15. Ek verjaar nie vandag nie.
8. Ons slaap nie op die vloer nie.	16. Ek sing nie klassieke musiek nie.

Taak D, p. 155

1. Julle weet wie Mev. Ples is?	4. Sy dra juwele en besit ook geld.
2. Sy lyk sleg vir so 'n ou vrou.	5. Ek weet wie die skurk is.
3. Mev. Ples is gesteel omdat sy beeldskoon is.	

Eenheid 18

Taak A, p. 162

1. Nee, dit is tans nog 'n omvorming van 'n Russiese woord wat nog nie as 'n volksetimologie beskou word nie.
2. 'n Boek waarin 'n mens daaglikse gebeure en gewaarwordinge opskryf.
3. 3.1 [Op die nippertjie] beteken om iets op die laaste moontlike oomblik reg te kry.
3.2 Om [in vyfde rat] iets te doen, beteken om die taak vinnig en doeltreffend af te handel.
3.3 Om 'n taak [kaf te draf], beteken om dit met goeie gevolg te voltooi.
3.4 [n Duiwelse kombinasie] is die beskrywing van verskillende rolspelers of elemente wat saamwerk en niks goeds voorspel nie.
3.5 'n Nagmerrie verwys na 'n droom wat angs en spanning by die slaper veroorsaak.
3.6 'n Motorbestuurder wat te vinnig ry word op dié manier beskryf – om voet in die hoek te sit, is wanneer die petrolpedaal van 'n voertuig met regterhandse stuurwiel te diep ingetrap word en die voertuig teen 'n gevaarlike hoë spoed na sy bestemming jaag.

4. Die bande verloor lugdruk en blaas af en is gevolglik te pap om verder te ry.
5. 5.1 'n Dinosaur ("dinosaur") is 'n tipe reptiel wat ongeveer 65,000,000 jaar gelede uitgesterf het.
- 5.2 Die woord "aarddier" ("terrestrial animal") verwys na 'n uitgestorwe oerdier.
- 5.3 'n Mammoet ("mammoth") is 'n aarddier en verwys na 'n uitgestorwe olifant.
- 5.4 'n Oerwoud ("jungle") is 'n bos waarin vele diere en plante 'n habitat vind en dit het sonder die tussenkoms van mense, dit wel sê op natuurlike wyse, ontstaan.
- 5.5 'n Bedreigde spesie ("endangered species") is 'n vorm van natuurlewe wat moontlik kan uitsterf omdat hulle habitat só verander het dat oorlewing daarin baie moeilik is.
- 5.6 'n Stadsjapie ("city dweller") is iemand wat in 'n stad lewe en min of geen kennis van die platteland het.

Taak B, p. 163

1. apie(s)	5. dinosaurussie(s)	9. moutjie(s)	13. skerpioentjie(s)
2. addertjie(s)	6. duiweltjie(s)	10. nusie(s)	14. skurkie(s)
3. badjie(s)	7. mammoetjie(s)	11. ratjie(s)	15. spinnekoppie(s)
4. daggie(s)	8. mensie(s)	12. reisie(s)	16. wêreldjie(s)

Taak C, p. 163

1. basie, beentjie, beertjie, bogie, boortjie
2. bloeiseltjie, broekie, boertjie, boontjie
3. doppie, draaitjie, druifie, dwergie, duifie, essaytjie
4. fietsie, gansie, grafie, graantjie, graffie, gesie, griepie
5. grondjie, katjie, kabeltjie, hekkie, klipie, kraaitjie, koeitjie
6. lappie, lampie, lyfie, maantjie, mengseltjie, miertjie
7. paartjie, potjie, paaltjie, perdebytjie, pampoentjie
8. ooitjie, oumatjie, randjie, raciseltjie, reukie
9. sakkie, skapie, seiltjie, skakeltjie, skoentjie, laaitjie, skulpie
10. tentjie, toertjie, treintjie, truitjie, varkie, wiggie, vuurtjie

Taak D, p. 163-164

1. rukkies, papierkardoesie	3. stukkie	5. hikkertjie
2. asemteugie, hikkie	4. broodjies	6. diafragmatjie, slagoffertjie

Taak E, p. 164

2. 2.1 onvriendelike	2.3 senuagtig	2.5 ontstellend, verbaas
2.2 geheime	2.4 walglik	
- Attributief gebruik in: 2.1 & 2.2

Taak F, p. 164

1. Gee dié oefening vir u mentor om na te sien.
2. Dit is twintig minute oor twaalf.
3. Hy is 'n man wat nie graag geld uitgee op aardse besittings nie.
4. Die man is besig om sy geld te tel.
5. Ek dink die titel is gepas, aangesien die man duidelik suinig is om sy geld te bestee. Ook leef hy duidelik in armoede.
6. 'n Kierie staan skuins teen die kaggel.
7. Daar is 'n hoop geldnote en verskeie muntstukke te sien.
8. Nee, 'n vrek (geldvraat) sal eerder loop as ry.

Eenheid 19

Taak B, p. 169

- 2.2 Pierewiet gee sy vrou 'n soentjie.
- 2.3 Die woord "boeretroos" verwys na koffie.
- 2.4 Pierewiet moet vir homself koffie inskink.
- 2.5 In 'n Intensiewe Eenheid word pasiënte met lewensgevaarlike siektes of beserings intensief gemonitor en versorg. Die pasiënte is gewoonlik aan lewensondersteunende apparaat gekoppel. 'n Hoogs-

opgeleide span spesialiste behandel hierdie siekes. In ons storie is oud-konstabel Kotie Koekemoer die pasiënt in die Intensiewe Eenheid.

- 2.6 Dit dui op die historiese provinsie Transvaal – ná die val van Apartheid (1994) het die naam verander.
- 2.7 Jan Pierewiet en Jan Rap is verlangs familie.
- 2.8 Die storie vertel dat hy in Rustenburg gewoon het.
- 2.9 Die "kan" in Jan Pierewiet verwys na 'n koffiekant (selfstandige naamwoorde) en die "kan" in Hompie Kedompie is 'n hulpwerkwoord (van modaliteit).
- 2.10 Party mense meen dat die liedjie van Jan van Til deur Jan Rap se legendariese oupa geïnspireer is.
- 2.11 Die mans steek hulle vroue weg en staan voor die deur om hulle op te pas. Hoekom? Jan van Til besit 'n groot aantrekkingskrag vir vroue.

Taak C, pp. 169-170

1. Stofwolk: Dit is 'n groot, digte versameling van stof wat die uitsig belemmer.
2. Toonbank: Dit is 'n lang plat oppervlakte in byvoorbeeld 'n winkel waarvoor besigheid bedryf word.
3. Koffiemasjien: Dit is 'n elektriese apparaat wat gebruik word om koffie mee voor te berei.
4. Koffiekapsule: Dit is 'n plastiese of aluminium houertjie wat koffiepoeier bevat.
5. Rooftog: Dit is die onwettige wegneem van 'n ander persoon se eiendom met of sonder geweld.
6. Kamernommer: Dit is 'n nommer toegeken aan 'n kamer, soos byvoorbeeld in 'n hotel of hospitaal.
7. Driemanskap: Dit is 'n groep van drie persone wat iets in gemeen het en as eenheid optree.
8. Buskaartjie: Dit is 'n klein papiertjie of kaartjie wat aantoon dat jy vir 'n rit in 'n bus betaal het.
9. Broeksak: Dit is 'n sak in 'n kort- of langbroek waarin 'n mens iets (soos sleutels) kan bêre.

Taak D.2, p. 171

1. Waar/waaragter staan die roker?
Wie staan agter die boom?	9. Wat dra die meisie om haar hare?
2. Wie speel agter die voorspelers?	10. Wie val haar seun om die hals?
3. Waar vlieg 'n vliegtuig?
Wat vlieg bo die wolke?	11. Wat doen die moeder?
Waaronder lê die baba?
4. Wie se woonstel is bo myne?
Waar is Piet se woonstel?	12. Wie werk onder tydsdruk?
Waaronder werk die amptenare?
5. Wie parkeer langs die rooi Mercedes?
Waar parkeer Kattie?	13. Waar/waarteen lê die krokodil?
6. Waar staan Bettie?
Wie staan langs Bettie?	14. Wie leun teen die hekkie?
Warteen leun die student?
7. Waarheen loop die toeris?
Wie loop na die katedraal?	15. Waar/Waartussen lê die luislang opgekrul?
8. Waarheen stap die konstabel?
Wie stap na ons toe?	16. Waar/Waartussen jeuk ek?
	17. Waar/Waarvoor staan die reisigers?
	18. Wat staan voor die deur?

Taak E, p. 171

1. onder	5. met, langs	9. in, na	13. in, vanuit
2. met, vir	6. om	10. oor	14. op, voor
3. oor	7. in, aan, na	11. agter/langs	15. met, op, op
4. op/bo-op	8. langs	12. agter	16. in

Eenheid 20

Taak B, pp. 179-180

1. Die sin druk 'n algemene waarheid uit.
2. Die sin verwys na 'n blywende of terugkerende aksie.
3. Omdat dit tans 'n blywende staat is.
4. Die aksie is 'n terugkerende aksie.
5. Dit is 'n algemene waarheid.
6. Die handeling vind nou plaas.
7. Die handeling vind in die hede plaas.
8. Die aksie is in die hede.

9. Die gebeurtenis verwys na 'n algemene waarheid.
10. Die aksie verwys na 'n definitiewe aksie in die toekoms.

Taak C, p. 180

1. Die Rapsan sal in die koelte sit.
The Rap team sit in the shade.
The Rap team will sit in the shade.
2. Die kelnerin sal vandag baie vriendelik wees.
The waitress is very friendly today.
The waitress will be very friendly today.
3. Die vrou sal môre/dan in die Intensiewe Eenheid lê.
The woman is in the Intensive Unit at the moment.
The women will lie in the Intensive Unit tomorrow/then.
4. Die driemanskap sal die oplossings maklik kry.
The triumvirate easily finds the solution.
The triumvirate will easily find the solution.
5. Die kelner sal die koffie-menu bring.
The waiter brings the coffee menu.
The waiter will bring the coffee menu.
6. Ek sal beslis my werk verloor.
I lose my job for certain.
I will certainly lose my job.
7. Kattie sal haar bestelling aan die kelnerin verduidelik.
Kattie explains her order to the waitress.
Kattie will explain her order to the waitress.

Taak D, p. 180

1. Die kelnerin het Jan hartlik vir die groot fooitjie bedank.
The waitress thanks Jan heartily for the big tip.
The waitress thanked Jan heartily for the big tip.
2. Die restaurant se eet- en drinkgoed het 'n arm en 'n been gekos.
The restaurant's refreshments cost an arm and a leg.
The restaurant's refreshments costed an arm and a leg.
3. Die kafeteria se spyskaart was beperk maar billik.
The cafeteria's menu is limited but affordable.
The cafeteria's menu was limited but affordable.
4. Die koffie het soos 'n koshuisbrousel gelyk – swart en flou.
The coffee looks like a boarding school piece of work – black and weak.
The coffee looked like a boarding school piece of work – black and weak.
5. Ierse koffie het die aandete afgesluit.
Irish coffee concludes the dinner.
Irish coffee concluded the dinner.
6. Die kelnerin het die geregte baie vinnig bedien.
The waitress serves the dishes very fast.
The waitress served the dishes very fast.

Taak E, p. 180

A Vertaling

1. The nephews greet one another heartily.
2. Saartjie makes coffee.
3. She now owns a coffee machine.
4. Kotie suffers of shock after the theft.
5. The poor woman looks very ill.
6. Ples places the guard in a fix.
7. The matron accuses them of disturbing the peace.

8. Flooi looks for the bus ticket at the ward's sister.
9. Kattie makes a recording of Koekemoer's story.

B Verlede tyd

1. Die neefs het mekaar hartlik gegroet.
2. Saartjie het koffie gemaak.
3. Sy het toe 'n koffiemasjien besit.
4. Kotie het ná die diefstal aan skok gely.
5. Die arme vrou het baie siek gelyk.
6. Ples het die opsigter in 'n penarie geplaas.
7. Die matrone het hulle van rusverstoring beskuldig.
8. Flooi het die buskaartjie by die saalsuster gesoek.
9. Kattie het 'n opname van Koekemoer se verhaal gemaak

C Toekomende tyd

1. Die neefs sal mekaar hartlik groet.
2. Saartjie sal koffie maak.
3. Sy sal dan 'n koffiemasjien besit.
4. Kotie sal ná die diefstal aan skok ly.
5. Die arme vrou sal baie siek lyk.
6. Ples sal die opsigter in 'n penarie plaas.
7. Die matrone sal hulle van rusverstoring beskuldig.
8. Flooi sal die buskaartjie by die saalsuster soek.
9. Kattie sal 'n opname van Koekemoer se verhaal maak

Taak F, p. 181

5. Om beskuit te eet is tradisie in Suid-Afrika. Hulle kan 'n hele maaltyd uitmaak of as 'n versnapering geëet word. Geweek in koffie is hulle baie geliefd voor ontbyt. 'n Beskuit word van 'n effens soet deegmengsel gemaak wat gebak word, in eweredige porsies gesny en dan in die oond gedroog word.

Taak H, p. 182

1. 'n Tuisnywerheid is 'n klein winkeltjie waar die publiek gebak en handwerk (kunsvlyt) wat tuis geproduseer is, kan koop.
2. basaar, organisasie, koek, voetspoor, tradisie, kenmerk, naweek, peuselhappie, brug, verjaardag, tert, winkel, bruilof, begrafnis, oondgereg, diefstal, brousel, aandete.
3. Drie etes is tradisie in Suid-Afrika: ontbyt, middagete en aandete.
4. 'n Groot verskeidenheid verversings word tydens verjaardae, troues, partytjies en begrafnisse aangebied.

BIBLIOGRAFIE – BIBLIOGRAPHY

’n Kamer sonder boeke is soos ’n liggaam sonder siel.
— Marcus Tullius Cicero

Alle bronne wat ons gebruik het, is in die bibliografie opgeneem. Indien iets agterweë gebly het, neem asseblief met ons kontak op sodat ons dit by die lys kan byvoeg. In die loop van die eenhede staan daar ook titels van nuttige boeke en/of skakels vir die gebruiker van die werkboek – en dié word nie noodwendig in die bibliografie vermeld nie.

- Barnby, A. & McLachlan, T., *X-Kit Afrikaans for English speakers: A grammar guide*, Pearson Education South Africa, Pinelands, 2012.
- Banghart, Q., *Afrikaans vir beginners, Werkboek vir Nederlandstaliges*, NWU (AFNP118), ongepubliseer.
- Blankenberg, C. (samesteller), *Afrikaans vir Beginners*, NWU NWU (AFNP118), ongepubliseer.
- Borchert, Peter, *This is South Africa*, New Holland publishers, London, 1993 and 2000.
- Bulpin, T.V., *Southern Africa: Land of beauty and Splendour*, Readers Digest Association South Africa, Cape Town, 1977.
- Carroll, B.J. & West, R., *ESU framework: Performance scales for English language examinations*, Harlow: Longman, 1989.
- Carstens, W.A.M. & Bosman, N. (red.), *Kontemporêre Afrikaanse Taalkunde*, Sesde uitgawe, Van Schaik's, Pretoria, 2018.
- Carstens, W.A.M., *Norme vir Afrikaans, Enkele riglyne by die gebruik van Afrikaans*, Van Schaik's, Pretoria, 2003.
- Cloete, D. & Engelbrecht, A., *Vuvuzela-Afrikaans, Taalonderrig wat nie geïgnoreer mag word nie*, Tweede uitgawe, Mediacor, Centurion, 2013.
- Davids, A., *The Afrikaans of the Cape Muslims*, ed. by Willemse, H. and Dangor S.E., Protea Boekhuis, Multilingual Edition, Pretoria, 2012.
- Dethmers, J., *Zeg het maar! Uitspraaktraining Nederlands 2000*, Wolters-Noordhoff, Groningen, Nederland Groningen, 2000.
- Devos, R. & Fraeters, H., *Vanzelfsprekend, Nederlands voor anderstaligen*, Uitgeverij Acco, Leuven (België), 1996.
- De Wet, Johanna (samesteller), *Wat praat jy!*, Protea Boekhuis, Pretoria, 2011.
- Ehlers, D. & Van Beek, P., *Oranje Boven, Nederlands voor Zuid-Afrika*, Protea Boekhuis, Pretoria, 2004.
- Falla, Tim, Soars, J. & Soars, L., *Headway A1, Workbook*, Oxford University Press, 2007.
- Groenewald, P.W.J., *Learn to speak Afrikaans*, Shuter & Shooter (Pty) Ltd, Pietermaritzburg, 1976.
- Hurford, E., *South Africa, A visual celebration*, Struik Publishers, Cape Town, 1996.
- Grobbelaar, P.W. & Jordaan, W., *’n Liewe lawwe lolly*, Tafelberg Uitgewers Bpk., Kaapstad, 1988.
- Kuiper-Jong, Pauline & Beckers, M., *Spreekvaardig, praktiese method voor spreekvaardigheid in vreemde talen*, Uitgeverij Coutinho, Bussum, 1999.
- Loader, R., Van Dyk, T. & Human, C., *Kortpad-Afrikaans, ’n basiese grammatikagids*, African Sun Media, Pretoria, 2021.
- Loader, R., *Afrikaans: ’n Erfenis uit Europa, Asië en Afrika*, Lesings aan die Universiteit van Wene, Oostenryk (ongepubliseer).
- Loader, R., *Die Afrikaanse Taal in konteks*, Lesings aan Universiteit van Wene, Oostenryk (ongepubliseer).
- Loskarn, E., Loskarn, D., *Südafrika*, Dumont Buchverlag, Köln, 2000.
- Lutrin, B., *Afrikaans Handbook & Study Guide*, Berlut Books, Johannesburg, 2015.
- Marais, Renée, *Afrikakunde, Beeld van die Suid-Afrikaanse samelewing en kultuur in die Afrikaanse letterkunde* (ongepubliseer).
- Meiring, B.A. & Retief, R., *Funksionele Afrikaans*, Academica, Pretoria 1991, sewende druk 2003.
- Opperman, D.J., *Afrikaanse Kleuterverseboek*, Tafelberg Uitgewers, Kaapstad 2000.
- Preston, A., *Pictorial History of South Africa*, Gallery Books, New York City, 1989.

- Prinsloo, A. F., *Annerlike Afrikaans, Woordeboek van Afrikaanse kontreitaal*, Protea Boekhuis, Pretoria, 2009.
- Reader, John, *Africa, A biography of the continent*, Penguin Group, London, 1998.
- Sykstus, H., *Taalvaardighede Afrikaans 176, Beginnervlak*, US Taalsentrum, Studiegids.
- Swanepoel, P.W.J., *Learn to speak Afrikaans*, Shuter & Shooter, Pietermaritzburg, sesde druk 1979.
- Timman, Y., *Manieren van praten*, Wolters-Noordhoff, Nederland, eerste druk, sesde oplaag 2003.
- Uys, I., *Afrikaans vir almal, Taalreëls, Naslaanlyste, Algemene kennis*, Pharos Woordboeke, Kaapstad, 2015.
- Uys, I., *Die Afrikaanse makrogids, Taal- en algemene kennis vir vandag*, Quillierie-Uitgewers, Kaapstad, 1998.
- Van der Poel, C. et.al, *Syllabus, Afrikaans vir nie-eerstetaalsprekers*, België, Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Departement Onderwijs, Brussel 1998.
- Van Lill, D., *Wonderlike Afrika*, Lapa Uitgewers, Pretoria, 2005.
- Van Selms, A., *Abu Bakr se "Uiteensetting van die godsdien": 'n Arabies-Afrikaanse teks uit 1869*. Amsterdam: Noord-Holland.
- Van Rensburg, C. (red.), *Afrikaans in Afrika*, J.L. van Schaik (Akademies), Pretoria 1997.
- Van Schalkwyk, H., *Afrikaans, A complete course for beginners (Teach yourself)*, Hodder & Stoughton Educational, 1988.
- Verdoolaage, A. en J. Van Keymeulen, *Grammatica van het Afrikaans (2nd ed.)*. Gent: Academia Press, 2013.
- Wynands, H. & medewerkers, *Taal vitaal, Nederlands voor beginners, Werkboek*, Intertaal Amsterdam/Antwerpen, vierde druk 2003.

Elektroniese bronne geraadpleeg:

2020

- ExtrAfrikaans, https://www.youtube.com/watch?v=83_XbpAVOG0
- https://www.youtube.com/watch?v=Q_uyCd7hs4g
- <http://uahost.uantwerpen.be/apil/apil93/rolfnys1.pdf>
- https://af.wikipedia.org/wiki/Suid-Afrika#Onlangse_bevolkingsopnames
- https://en.wikipedia.org/wiki/Geography_of_South_Africa
- https://en.wikipedia.org/wiki/South_Africa#Geography
- <https://af.wikipedia.org/wiki/Eurasi%C3%AB>
- <https://af.wikipedia.org/wiki/Amerikas>
- [https://af.wikipedia.org/wiki/L%C3%AAer:Afro-Eurasia_\(orthographic_projection\).svg](https://af.wikipedia.org/wiki/L%C3%AAer:Afro-Eurasia_(orthographic_projection).svg)
- <https://af.wikipedia.org/wiki/Oseani%C3%AB>
- <https://af.wikipedia.org/wiki/antarktika>
- https://commons.wikimedia.org/wiki/File:Benguela_and_Agulhas_Currents.jpg

2021

- <https://www.litnet.co.za/afrikaans-is-a-major-african-asset-dele-oljede-the-more-we-eliminate-this-diversity-the-lesser-we-become-says-africas-first-pulitzer-prize-winner/>
- Arabiese Afrikaans, <https://www.youtube.com/watch?v=ugYskrNteqA>
- [https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_renamed_places_in_South_Africa#Settlements_\(2020\)](https://en.wikipedia.org/wiki/List_of_renamed_places_in_South_Africa#Settlements_(2020)).
- [https://www.thoughtco.com/new-names-in-south-africa-43002_\(2020\)](https://www.thoughtco.com/new-names-in-south-africa-43002_(2020)).

2022 & 2023

- Beare, Kenneth, "Learn English With These Basic Conversation Exercises." ThoughtCo, Aug. 27, 2020, [thoughtco.com/basic-english-conversations-1210096](https://www.thoughtco.com/basic-english-conversations-1210096).
- CEFR, <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages/table-1-cefr-3.3-common-reference-levels-global-scale>
- PISA-survey, <https://www.oecd.org/education/school/programme-for-international-student-assessment-pi-sa/33690986.pdf>.
- Theunissen, P., *Die windpomp en voedselsekuriteit*, http://www.computus.co.za/Artikels/Die_windpomp.pdf (2016).
- Gansbaai Courant, <https://xplorio.com/gansbaai/gansbaai-courant/en/weekly-updates/editors-choice/8840agulhaskus-se-golgotha/>
- IST <https://www.internationalschooltutors.de>
- <https://www.lekkeslaap.co.za/blog/ontdek-suidafrika-se-biome>
- Video-reeks: *The World from Above*, <https://www.imdb.com/title/tt2639756/>
- <https://www.macmillandictionary.com>